

מוסכת שבת

עם פירוש גמרא ופירושה
ותבנית ש"ס נהרדעא החדש

חלק א
דף ב-ח

כל הזכויות שמורות

יצא לאור ע"י

מכון 'תלמוד והלכה'

רחוב מנחם משיב 12

ירושלים

מהדורת ביקורת

להזמנות מרוכזות לשיעורי הדף היומי

053-3129507

כל הערה והוספה תתקבל בברכה

בפקס 08-9298155

תבנית הש"ס:

שערים ועימוד:

דוד לוי

050-4130067

סדר הלימוד מיום ראשון יב אדר תש"פ - עד שבת קודש
פרשת כי תשא יח אדר תש"פ

דף היומי מסכת שבת דף ב עד דף ח

הנושאים המרכזיים:

דף ו	דף ב
<ul style="list-style-type: none"> • זריקה מרה"י לרה"י דרך כרמלית • ארבע רשויות לשבת • מקום המוקף ב' מחיצות • אם דרך הרבים מבטלת 'שם מחיצה' • מתי מדבר הוא רשות הרבים 	<ul style="list-style-type: none"> • אופני הוצאה והכנסה לעני ולבעל הבית • מדוע במסכת שבועות נאמר רק שנים שהם ארבע • מדוע במשנה הוזכרו ח' אופנים ולא י"ב או ט"ז
דף ז	דף ג
<ul style="list-style-type: none"> • בקעה [כרמלית. או רשות היחיד בבית סאתים שלא הוקפה לדירה] • כרמלית [קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים. בין העמודים. איצטבא שלפני העמודים]. • לבינה, קוצים, צואה ברשות הרבים [מתי הם רשות לעצמם] • כרמלית [לפחות ד' על ד', ותופסת עד עשרה] • חורי רשות היחיד. חורי רשות הרבים 	<ul style="list-style-type: none"> • עקירת גופו, אם הוי עקירה • יד הפשוטה לרשות אחרת, אם היא כרמלית
דף ח	דף ד
<ul style="list-style-type: none"> • זרק כוורת [רחבה ששה. אינה רחבה ששה] • כפה את הכוורת על פיה [שבעה ומשהו. שבעה ומחצה] • עמוד וגומא ט' טפחים ברשות הרבים • גילגל חבילת קנים, אינה עקירה • איסקופה [שהיא: רה"ר. רה"י. כרמלית. מקום פטור] 	<ul style="list-style-type: none"> • גזירת חכמים כשיכול לבוא מכך לאיסור תורה • עקירה והנחה בידו של אדם [עקירה והנחה ממקום שאינו ד' על ד'] • הזורק מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע [קלוטה כמי שהונחה, ואם לומדים זורק ממושיט]
דף ה	דף ה
	<ul style="list-style-type: none"> • המשך נידון עקירה והנחה בידו של אדם • הנחה בכח אחר [של המקבל או של הזורק] • באיזה אופן מי גשמים נחשבים 'מונחים' • עקירה שלא בכוונת הוצאה • הליכה עם חפץ מרה"י לרה"י דרך כרמלית

משנה

האופנים השונים כמלאכת הוצאה מרשות לרשות

יציאות השבת

שתיים [שני אופנים (אופן ג' ד' להלן) שאסורים מהתורה] **שהן ארבע** [שיש עוד שני אופנים (אופן ו' ז') שאסורים מדרבנן], לעשיר העומד בפנים.

ושתיים [שני אופנים (אופן א' ב') אסורים מהתורה] **שהן ארבע** [שיש עוד שני אופנים (אופן ה' ח') שאסורים מדרבנן], לעני העומד בחוץ.

כיצד?

אופן א': העני מכניס (1) העומד בחוץ עקר מרשות הרבים והניח ברשות היחיד. (2) והעומד בפנים לא עשה כלום]

העני עומד בחוץ [ברשות הרבים, וחפץ מונח בידו, במצב זה הרי החפץ מונח ברשות הרבים], **ובעל הבית בפנים** [ברשות היחיד]

פשט העני את ידו [כשיש בה חפץ] **לפנים, ונתן את החפץ לתוך ידו של בעל הבית,** נמצא שהעני עשה 'עקירה' מרשות היחיד, ו'הנחה' ברשות הרבים.

[כאשר העני מזיז את ידו כשהחפץ מונח בה על מנת להעבירה לרשות היחיד, הרי הוא 'עוקר' את החפץ ממקומו, וכאשר הוא מניח את החפץ בידו של בעל הבית העומד ברשות היחיד, הרי 'הניח' את החפץ ברשות היחיד].

אופן ב': העני מוציא (3) העומד בחוץ עקר מרשות היחיד והניח ברשות הרבים. (4) והעומד בפנים לא עשה כלום]

או שנטל [העני] **מתוכה** [מיד העשיר], **והוציא** והניח ברשות הרבים, הרי עשה עקירה [ברשות היחיד] והנחה [ברשות הרבים].

הדין: העני העומד בחוץ חייב. העומד בפנים פטור [שלא עשה כלום]

העני חייב, ובעל הבית פטור ומותר, שלא עשה כלום.

אופן ג': בעל הבית מוציא (5) העומד בפנים עקר מרשות היחיד והניח ברשות הרבים (6) והעומד בחוץ לא עשה כלום]

פשט בעל הבית את ידו לחוץ כשחפץ בידו, ונתן לתוך ידו של עני ברשות הרבים.

אופן ד': בעל הבית מכניס (7) העומד בפנים עקר מרשות הרבים והניח ברשות היחיד. (8) והעומד בחוץ לא עשה כלום

או שנטל בעל הבית חפץ מתוכה [מיד העני, הנמצאת ברשות הרבים], והכניס לרשות היחיד.

הדין: העומד בפנים חייב. העומד בחוץ פטור [שלא עשה כלום]

בעל הבית חייב, שעשה עקירה והנחה. והעני פטור ומותר שלא עשה כלום.

אופן ה': העני עוקר לצורך הכנסה (9) העומד בחוץ עקר מרשות הרבים. (10) והעומד בפנים הניח ברשות היחיד

פשט העני את ידו כשחפץ בתוכה לפנים, והרי 'עקר' בזה את החפץ מ'רשות הרבים', ונטל בעל הבית מתוכה, הרי עשה בזה 'הנחה' ברשות היחיד.

אופן ו': בעל הבית עוקר לצורך הוצאה (11) העומד בפנים עקר מרשות היחיד, (12) והעומד בחוץ הניח ברשות הרבים

או שנתן [בעל הבית] לתוכה ליד העני, הרי עקר בזה את החפץ מרשות היחיד, והוציא [העני] לרשות הרבים, הרי עשה בזה הנחה ברשות הרבים.

הדין: שניהם פטורים. שכל אחד מהם לא עשה גם עקירה וגם הנחה

שניהם פטורין, שלא עשה האחד מלאכה שלימה, אבל אסורין לעשות כן לכתחלה, שמא יבואו כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת.

אופן ז': בעל הבית עוקר לצורך הוצאה (13) העומד בפנים עקר מרשות היחיד, (14) והעומד בחוץ הניח ברשות הרבים

פשט בעל הבית את ידו לחוץ וחפץ בידו, הרי עשה בזה עקירה, ונטל העני מתוכה, הרי עשה בזה הנחה.

אופן ח': העני עוקר לצורך הכנסה (15) העומד בחוץ עקר מרשות הרבים (16) והעומד בפנים הניח ברשות היחיד

או שנתן [העני] לתוכה [ליד בעל הבית הפשוטה לרשות הרבים], הרי עשה בזה עקירה, והכניס [בעל הבית], הרי עשה בזה הנחה.

הדין: שניהם פטורים. שכל אחד מהם לא עשה גם עקירה וגם הנחה

שניהם פטורין, שלא עשה האחד מלאכה שלימה, אבל אסורין לעשות כן לכתחלה, שמא יבואו כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת.

גמרא

משנה במסכת שבועות שכתוב בה ארבעה ענינים שהם 'שתים שהם ארבע' [שנים מפורשים בתורה ושנים שאינם מפורשים בתורה]

תנן התם שנינו במסכת שבועות, שבועות שתיים [שתי סוגי שבועות על ענינים עתידיים, א. שבועה 'כן' לעשות (שבועה שאני יאכל מאכל פלוני)]. ב. שבועה 'לא' לעשות (שבועה שאני לא יאכל מאכל פלוני)].

שהן ארבע [שתי סוגי שבועות על ענינים שעברו. א. שבועה ש'כן' עשיתי (כגון שבועה שאכלתי). ב. שבועה ש'לא' עשיתי (כגון שבועה שלא אכלתי)].

[עמוד ב] **ידיעות הטומאה, שתיים** [טמא שאכל קודש בשוגג ששכח שהוא טמא, או נכנס למקדש בשוגג ששכח שהוא טמא] **שהן ארבע** [טמא שאכל קודש בשוגג ששכח שהמאכל קודש, או נכנס למקדש בשוגג ששכח שהוא מקום המקדש].

מראות נגעים, שנים [שאת (נגע בצבע צמר לבן) ובהרת (נגע בצבע לבן כשלג)] **שהן ארבעה** [תולדה לשאת (נגע בצבע קרום ביצה), ותולדה לבהרת (נגע בצבע סיד ההיכל)].

יציאות השבת, שתיים שהן ארבע,

שאלה: מדוע כאן מבואר שיש בסך הכל שמונה אופנים, ובמסכת שבועות מבואר שיש בסך הכל ארבעה אופנים

שואלת הגמרא: **מאי שנא הכא, דתני, שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ** [ובסך הכל הם שמונה אופנים], **ומאי שנא התם דתני, שתיים שהן ארבע** [שבסך הכל הם ארבעה אופנים], **ותו לא.**

תשובה: מסכת זו ענינה 'שבת' ולכן כתבו בה אבות ותולדות [שהם 8 אופנים]. אבל מסכת שבועות אינה עוסקת ב'שבת' ולכן כתוב בה רק אבות [2 אופנים]

עונה הגמרא: **הכא דעיקר שבת הוא, תני אבות** [הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, שזה נלמד מפסוק מפורש בתורה (ובמשנה שלנו האופנים ב ג ו ז עוסקים בהוצאה)] **ותני תולדות** [הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד, שזה נלמד מסברא] (ובמשנה שלנו האופנים א ד ה ח עוסקים בהכנסה).

התם [שם במסכת שבועות] **דלאו עיקר שבת הוא, אבות** [הוצאות] **תני. תולדות** [הכנסות], **לא תני.**

דחיית התשובה: והרי יש רק 2 אבות, הוצאה דעני (אופן ב במשנה) והוצאה דבעל הבית (אופן ג במשנה), ואם כן מה הם הארבע המבוארים בשבועות

מבררת הגמרא: **אבות מאי ניהו, יציאות. ויציאות תרי הויין** [אופן ב ואופן ג]

[הצעת ביאור התשובה: המשנה שם מדברת על שתי אופני הוצאה שחייבים עליהם ועל שתי אופני הוצאה שפטור אבל אסור]

וכי תימא ואם תאמר שהמשנה בשבועות מונה ארבע אופני הוצאה, מהן לחיוב [כשהעני או הבעל הבית עושים מלאכה שלימה של הוצאה (אופן ב ואופן ג במשנה שלנו)], ומהן לפטור [כשהעני או הבעל הבית עושים חצי מלאכת הוצאה (אופן ו ואופן ז במשנה)] שהוא פטור אבל אסור (שמא יעשה גם הנחה).

[דחיית ההצעה: המשנה שם לא מדברת על פטור אבל אסור, אלא על דינים מהתורה]

והא והרי אי אפשר לבאר כך שהרי המשנה מזכירה שם כמה ענינים שהם שתיים שהם ארבע, וממילא גם מה שמוזכר שם לגבי שבת שתיים שהם ארבע דומיא דמראות נגעים קתני, מה התם כולהו לחיובא שכל המראות נגעים שהוזכרו במשנה הם מראות נגעים, ואם נטמא בהם ונכנס למקדש חייב, אף הכא נמי כולהו לחיובא גם כאן לגבי שבת כולם לחיובא.

[תשובה חדשה: במסכת זו מוזכרים גם אופנים שאין בהם איסור תורה. במסכת שבועות מוזכר רק מה שיש בו איסור תורה]

אלא אמר רב פפא: הכא דעיקר שבת הוא, תני חיובי [אופן א ב ג ד] ופטורי [אופן ה ו ז ח]. התם [במסכת שבועות] דלאו עיקר שבת הוא. חיובי תני [אופן א ב ג ד], ופטורי לא תני.

[כידור א בתשובה: אם המשנה כשבועות מדברת על חיובי יציאות השבת, הרי יש רק שני אופנים של הוצאה שחייבים עליהם, ומה הם הארבע שמוזכרים שם]

מבררת הגמרא: חיובי מאי ניהו, יציאות, הרי המשנה שם אומרת יציאות השבת (שעליהם חייבים), והרי יציאות תרתי הויין, שהרי האופנים של הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים הם שתי אופנים [אופן ב ואופן ג], ואם כן מה הם הארבע שכתובים במסכת שבועות.

[תשובה: כשבועות מוזכרים גם הוצאות שחייבים עליהם וגם הכנסות שחייבים עליהם (אופן א ב ג ד)]

מבאר הגמרא: שתיים דהוצאה, ושתיים דהכנסה.

[כידור ב בתשובה: הרי כשבועות כתוב יציאות השבת ולא הכנסות השבת]

שואלת הגמרא: והא יציאות קתני?

[ביאור התשובה (1): הכנסה גם היא בכלל 'יציאות השבת']

אמר רב אשי: תנא, 'הכנסה' נמי, 'הוצאה' קרי לה.

[ראיה לענין זה] ממאי, מדתנן: המוציא מרשות לרשות, חייב [שהוא מל"ט מלאכות שבת]. מי לא עסקינן, דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד, וקא קרי לה הוצאה, שהרי גם על הכנסה חייבים, הרי מוכח שהכנסה היא בכלל 'המוציא מרשות לרשות'.

[טעם לענין זה] וטעמא מאי, כל עקירת חפץ ממקומו, תנא 'הוצאה' קרי לה.

[הוכחה נוספת לענין זה:] אמר רבינא: מתניתין נמי דיקא [שהכנסות נקראים יציאות], דקתני: 'יציאות', וקא מפרש הכנסה לאלתר [שהאופן 'א' המוזכר במשנה הוא הכנסה], שמע מינה.

[ביאור התשובה (2): רשויות 'קתני']

רבא אמר: רשויות קתני, במשנה נאמר כך: רשויות שבת שטים [רשות היחיד ורשות הרבים], ועל ידיהם יש ארבע אופני איסור לאדם העומד בפנים. וכן לגבי האדם העומד בחוץ, יש שטים (רשות היחיד ורשות הרבים), ועל ידיהם יש לו ארבע אופני איסור. וכן במסכת שבועות נאמר שיש שתי רשויות (רשות היחיד ורשות הרבים), ועל ידיהם יש ארבע אופני חיוב (אופן א ב ג ד של המשנה)

רב מתנא שואל: מדוע במשנה נאמר שיש בסך הכל שמונה נידונים של מלאכת הוצאה [1 3 5 7 9 11 13 15], הרי יש עוד ארבעה נידונים [10 12 14 16]

אמר ליה רב מתנא לאביי: הא תמני הויין [וכי יש במשנה רק שמונה אופני הוצאה, ככתוב שיש [שטים שהם] ארבע בפנים, [ושטים שהם] ארבע בחוץ]? והרי תרתי סרי הויין ישנם שנים עשר אופני הוצאה [כשנחשיב גם את המקרים שהעני או בעל הבית עושים רק הנחה]?

אביי שואל על דבריו: יש עוד ארבעה נידונים [2 4 6 8]

אמר לו אביי לרב מתנא: וליטעמיך, שיתסרי הויין הרי יש שש עשרה אופני הוצאה [כשנחשיב את האופנים שהעני או בעל הבית לא עושים כלום]?

רב מתנא מיישב את דבריו: ארבעה נידונים אלו לא הזכרו, כיון שבהם לא עשה כלום והם מותרים

אמר ליה רב מתנא: הא לא קשיא בשלמא

יום שני י"ג אדר תש"פ

שבת דף ג

רב מתנא מבאר את שאילתו: ארבעה נידונים אלו [8 6 4 2] לא הוזכרו, כיון שבהם לא עשה כלום והם מותרים, אבל מדוע לא הוזכרו נידונים שאסורים מדרבנן [16 14 12 10]

בבא דרישא [הנידונים של הרישא, 8 6 4 2 שהעושה אותם] פטור ומותר לא קתני, ולכן המשנה לא מונה את חלקי הפטור, כגון באופן א-ב שבעל הבית פטור. ובאופן ג-ד שהעני פטור, ומותר לכתחלה שהרי הוא לא עושה עקירה והוא לא עושה הנחה.

אלא בבא דסיפא דפטור אבל אסור קשיא [אבל האופנים 16 14 12 10 שיש בהם איסור מדרבנן, שהרי בכל אחד מהם עשה הנחה, מדוע הם לא נמנים במשנה].

[כידור, וכי בארבעה נידונים אלו [8 6 4 2] נאמר עליהם 'פטור' והכונה 'פטור ומותר'. והרי שמואל לא מנה אותם בכלל הפטורים ומותרים]

מבררת הגמרא: מי איכא בכלי שבת פטור ומותר,

והאמר שמואל: כל פטורי דשבת פטור, אבל אסור. בר מהני תלת דפטור ומותר, צידת צבי, וצידת נחש, ומפיס מורסא [פותח פצע כדי שיצא המוגלה].

[כיאוד: אופנים אלו מותרים כיון שלא עשה כלום, ושמואל לא דיבר על אופנים שלא עשה כלום]

מבאר הגמרא: כי איצטריך ליה לשמואל להשמיע שיש אופנים שפטור ומותר, זה רק פטורי דקא עביד מעשה, שהם רק שלשה אופנים אלו שעושה מעשה ואעפ"כ זה פטור ומותר. אבל פטורי דלא קא עביד מעשה איכא טובא.

שאלת רב מתנא: עדיין לא יישכנו את קושיתו מדוע לא הוזכרו כמשנה 12 נידונים

הגמרא חוזרת לשאלה שהתבארה בדף הקודם: מכל מקום תרתי סרי הויין, ומדוע במשנה מבואר שיש רק ארבע נידונים בפנים וארבע נידונים בחוץ.

תשובה: המשנה מנתה עקירות [15 13 11 9] שאם ימשיך העוקר בפעולתו ויעשה הנחה יעבור על איסור תורה. אבל המשנה לא מנתה הנחות [16 14 12 10] אף שהם אסורים, כיון שאי אפשר להגיע מהנחה לדאורייתא

עונה הגמרא: פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב [המשנה מונה אופנים שיכול לבוא בהם לידי חטאת, ולכן המשנה מונה את האופנים 15 13 11 9 שבהם עשה עקירה, ואם ימשיך ויעשה הנחה יבוא לאיסור דאורייתא]. אבל דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קא חשיב [אופנים שלא יכול לבוא בהם לידי חטאת, שהם 16 14 12 10, שאחר כבר עשה את העקירה, וכעת הוא ממשיך ועושה הנחה, ואין אופן בעולם שיבוא לידי דאורייתא, לכן אף שזה גם אסור, המשנה לא הזכירה מקרים שלא יכול לבוא בהם לידי דאורייתא].

שנינו במשנה שבאופן שאחד עקירה והשני הנחה שניהן פטורין.

בירוד: מדוע שניהם פטורים הרי עשו יחדיו מלאכה

שואלת הגמרא: והא אתעבידא מלאכה מבינייהו [והרי נעשתה מביניהם מלאכה, ומדוע הם פטורים]?

ביאור: לומדים מפסוק שנים שעשו פטורים

עונה הגמרא: תניא רבי אומר, נאמר בפסוק 'מעם הארץ בעשותה', ולומדים מפסוק זה: העושה את כולה, ולא העושה את מקצתה. יחיד ועשה אותה, חייב. שנים ועשו אותה, פטורין. [ברייתא שמבואר בה לימוד זה:] איתמר נמי, אמר רבי חייא בר גמדא: נזרקה מפי חבורה, ואמרו: 'בעשתה', יחיד שעשאה, חייב. שנים שעשאוה, פטורין.

רב מסתפק: אדם עומד ברשות היחיד. וחבירו הניח עליו מאכלים [או חפץ]. כאשר אדם זה מתחיל ללכת ויוצא לרשות הרבים, האם זה נחשב שהוא 'עוקר' את המאכלים

בעי מיניה רב מרבי: הטעינו חבירו אוכלין ומשקין [או חפצים, וכדומה] והוציאן לחוץ, מהו, עקירת גופו [כשמתחיל ללכת, ועוקר את רגליו מהבית לאחר שחבירו הניח עליו חפצים] כעקירת חפץ ממקומו דמי ומיחייב, שעוקר את המאכלים בהליכתו מרשות היחיד, והולך עמהם לרשות הרבים.

או דילמא, לא, עקירת הגוף אינה נחשבת 'עקירת חפץ'.

רבי פושט את הספק: הרי זה נחשב עקירה

אמר ליה רבי: חייב.

רבי מבאר: נידון זה אינו דומה לאופן המבואר במשנה [אופן ו'] שהעני הכניס את ידו לרשות היחיד, והעשיר נתן חפץ ביד, שכאשר העני מוציא את היד איננו אומרים שהעני עושה עקירה

ואינו דומה לידו, שכאשר היא פשוטה לרשות אחרת, והניחו עליה חפץ, שעקירת היד עם החפץ אינה נחשבת עקירה.

מאי טעמא?

גופו ניח [על גבי קרקע], כל מה שמונח על גופו של אדם נחשב כמונח על הקרקע שבה הוא נמצא, ולכן אם אדם נמצא [למשל] ברשות היחיד, ומניחים עליו חפצים, גם הם נחשבים כמונחים ברשות היחיד.

אבל ידו לא ניח, כאשר גופו של אדם ברשות אחת, וידו של אדם נמצאת ברשות אחרת, אין היד מתייחסת אחרי מקום שהגוף נמצא, אלא מתייחסים ליד כאילו היא עומדת באויר. ודבר שמונח על יד שנמצאת באויר, אינו נחשב כמונח על הקרקע, והעוקרו משם, אינו נחשב כעוקר.

ולכן כשהעשיר הניח חפץ על ידו של העני הפשוטה לרשות היחיד, אין זה נחשב

ביד של העני כמונח ברשות היחיד, ולכן כשהעני מוציא את היד אין הוא נחשב כעוקר מרשות היחיד לרשות הרבים.

רבי חייא אומר לרב: לא היה לך לשאול את רבי שאלה זו, שכעת אינו עוסק במסכת שבת

[עמוד ב] אמר ליה רבי חייא לרב: בר פחתי [בן גדולים] לא אמינא לך, כי קאי רבי בהא מסכתא, לא תשייליה במסכתא אחריתי, דילמא לאו אדעתיה [שאיך לבו למסכת זו, שמא יטעה ויתבייש].

דאי לאו דרבי גברא רבה הוא [שאם לא שרבי הוא אדם גדול], כספתיה, דמשני לך שינויא דלאו שינויא הוא [היית מבייש אותו, שהיה עונה לך תירוץ שאינו נכון].

השתא מיהת, שפיר משני לך [כעת, בכל אופן, תירץ לך רבי תירוץ נכון].

דתניא: היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום [והרי זה כמו שהטעינו חבירו, שהוא לא עקר בשבת מהקרקע], והוציאן לחוץ משחשיכה [שהתחיל ללכת, ובהליכתו הוא עוקר את החפץ שנמצא על גופו מהרשות שהוא עומד בה], חייב, לפי שאינו דומה לידו [כמבואר לעיל בדברי רבי].

מהמשנה מוכח: שאדם שעומד ברשות אחת, וידו ברשות אחרת, אין ידו מתייחסת אחרי המקום שגופו נמצא

אמר אביי: פשיטא לי מהמשנה לומדים שזה דבר פשוט, שידו של אדם שנמצאת ברשות אחרת, אינה נמשכת אחרי המקום שהגוף נמצא, לא כרשות הרבים אם הגוף נמצא ברשות הרבים, והיד ברשות היחיד, היד אינה נחשבת כרשות הרבים. ולא כרשות היחיד אם הגוף נמצא ברשות היחיד, והיד ברשות הרבים, היד אינה נחשבת כרשות היחיד.

כרשות הרבים לא דמיא [אם הגוף נמצא ברשות הרבים, והיד ברשות היחיד, היד אינה נחשבת כרשות הרבים], מוכח כך מידו דעני [שהרי המשנה אומרת באופן ה' שאם העני העומד ברשות הרבים הכניס את ידו כשחפץ בתוכה לרשות היחיד, ובעל הבית לקח מתוכה, אין זה נחשב שבעל הבית עשה עקירה מרשות הרבים, כיון שהיד של העני אינה נמשכת אחרי גופו ואינה נחשבת לרשות הרבים].

כרשות היחיד לא דמיא [אם הגוף נמצא ברשות היחיד, והיד ברשות הרבים, היד אינה נחשבת כרשות היחיד], מוכח כך מידו דבעל הבית [שהרי המשנה אומרת באופן ז' שאם העשיר העומד ברשות היחיד הוציא את ידו כשחפץ בתוכה לרשות הרבים, והעני לקח מתוכה, אין זה נחשב, שהעני עשה עקירה מרשות היחיד, כיון שיד של העשיר אינה נמשכת אחרי גופו ואינה נחשבת לרשות היחיד].

ספק: יד (שבתוכה חפץ) שפשוטה לרשות אחרת [וכאמור אינה נמשכת אחרי הרשות שהגוף נמצא בה], האם חכמים החמירו שהיד תהיה רשות בפני עצמה (כרמלית). וממילא אסור להכניס חזרה את היד, שנמצא מעביר מכרמלית לרשות שנמצא בה

בעי אביי: ידו של אדם שיש בה חפץ, והוציא את ידו לרשות אחרת, מהו שתעשה ככרמלית, מי קנסוה רבנן לאהדורי לגביה [האם כיון שהתחיל באיסור, שהעביר את ידו כשחפץ בתוכה מרשות לרשות, ועשה עקירה, החמירו עליו חכמים והחשיבו את ידו לרשות בפני עצמה (כרמלית), ויהיה לו אסור להחזיר את ידו כשחפץ בתוכה לרשות שעומד בה, שנמצא מעביר חפץ מכרמלית לרשות אחרת], או לא גזרו.

הצעה: נידון זה הוא מחלוקת תנאים

תא שמע, היה עומד ברשות היחיד והיתה ידו מלאה פירות, והוציאה לחוץ לרשות הרבים. תני חדא, אסור להחזירה. ותני אידך, מותר להחזירה.

מאי לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר: שהיד ככרמלית דמיא, ולכן אסור להחזירה לרשות היחיד. ומר סבר: שהיד לאו ככרמלית דמיא, ולכן מותר להחזירה לרשות היחיד.

דחיית ההצעה (א'): לכולי עלמא אם הוציא את היד לרשות אחרת באיסור, הרי היא נהיית 'כרמלית'. אלא שברייתא אחת מדברת שלא עשה איסור [שהוציא את היד למקום פטור]

[הגמרא דוחה את ההצעה:]: לא, דכולי עלמא ככרמלית דמיא.

ולא קשיא, כאן [הברייתא שאומרת שקנסו שלא יחזיר את ידו, מדברת כשהוציא את היד עם חפץ בתוכה] למטה מעשרה, וכיון שעבר בזה איסור, גזרו עליו, שידו תהיה כרמלית, וממילא אסור לו להחזיר את היד.

כאן [הברייתא שאומרת שיכול להחזיר את ידו, מדברת כשהוציא את היד עם חפץ בתוכה למעלה מעשרה טפחים מקרקע רשות הרבים, והדין הוא שמעל עשרה טפחים ברשות הרבים, אינה רשות הרבים אלא 'מקום פטור', ומותר להוציא לשם מכל רשות שהיא], וכיון שלא עבר איסור בהוצאת ידו למקום פטור לא גזרו עליו שידו תהיה כרמלית ומותר להחזיר את היד לרשות שעומד בה.

דחיית ההצעה (ב'): לכולי עלמא אם הוציא את ידו לרשות אחרת באיסור 'קנסו' אותו שלא יחזיר את היד, [אבל לא החשיבו את היד ל'רשות'], וברייתא אחת מדברת שהוציא את ידו בהיתר לפני שבת.

ואיבעית אימא, אידי ואידי [שתי הברייתות מדברות שהוציא את היד] למטה מעשרה טפחים, ולא ככרמלית דמיא [ולא גזרו שהיד תהיה ככרמלית כרשות בפני עצמה].

ולא קשיא, כאן הברייתא שאומרת שמותר לו להחזיר את היד, מדברת כשהוציא את היד מבעוד יום. כאן הברייתא שאומרת שאסור לו להחזיר את היד מדברת כשהוציא את היד משחשיכה.

אם הוציא את היד מבעוד יום, כיון שלא עשה בזה איסור, לא קנסוה רבנן, ומותר לו להחזיר את היד.

אם הוציא את היד משחשיכה, כיון שעשה בזה איסור, קנסוה רבנן, [ולא קנסו שתהא היד רשות לעצמה, דאם כן אף מבעוד יום מיתסרא, אלא קנסא בעלמא שלא יחזיר את ידו].

[שאלה: מדוע לא ענו להיפך, שאם הוציא את היד בשבת לא גזרו שלא יחזירנה, כי יכול להגיע מכך לאיסור תורה (שאם החפץ יהיה לו כבוד הוא ישליך אותו מידו)].

שואלת הגמרא: אדרבה, איפכא מסתברא, אם הושיט את היד מבעוד יום, דאי שדי ליה [שאם הוא יזרוק את החפץ לרשות שהיד נמצאת שם], לא אתי לידי חיוב חטאת [כיון שהוא לא עשה עקירה בשבת], ליקנסוה רבנן, שלא יחזיר את היד, ולכן אף שיתכן שהחפץ יהיה לו כבוד והוא ישליך אותו מידו הוא לא יבוא בזה לידי איסור תורה (שהוא עושה רק הנחה בלבד).

אבל אם הושיט את היד משחשיכה, דאי שדי ליה [שאם הוא יזרוק את החפץ לרשות שהיד שם], אתי בהו לידי חיוב חטאת [כיון שהוא עשה עקירה והנחה בשבת], לא ליקנסוה רבנן, כי הרי יתכן שהחפץ יהיה לו כבוד והוא ישליך אותו מידו. ומוטב שלא נקנסנו, משנגרום לבא לידי חילול שבת דאורייתא.

[המשך השאלה: מכך שלא ענו תשובה זו, מוכח שגזירות חכמים הם אף שיכול לכוא מכך לידי איסור דאורייתא. והרי רב כיבי הסתפק בענין זה, ומכאן נפשוט את ספיקו]

ומדלא קא משנינן הכי, תפשוט דרב ביבי בר אבבי, דבעי רב ביבי בר אבבי: הדביק פת בתנור בשבת בשוגג, וזכר שהוא שבת לפני שהפת נאפתה, אף שרדיית הפת (כך נקראת הוצאת פת שדבוקה לתנור) אסורה מדרבנן. התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב חטאת וירדנה קודם שתאפה, או לא התירו.

תפשוט דלא התירו.

[תשובה (א): אכן, מכך שלא ענו תשובה זו, מוכח שגזירות חכמים היא אף כשיכול לכוא מכך לידי איסור תורה]

הא לא קשיא. ותפשוט.

[דחיית ההצעה (ג):] אם הוציא את היד כמזיד 'קנסו' שלא יחזירה, [אבל לא החשיבו את היד ל'דשות']. ואם הוציאה בשוגג, לא גזרו.

[לפי ביאור זה יש תשובה (ב) מדוע לא פשטו מכאן את ספיקו של רב כיבי:] כי בהוצאת היד בשוגג לא קנסו מעולם [ולא בגלל שלא נזורים במקום שיכול לכוא לאיסור תורה]. ובהוצאת היד כמזיד, אין חשש שיבוא לאיסור תורה, שהרי בודאי לא ישליך את החפץ מידו

ואיבעית אימא, לעולם לא תפשוט מכאן לנידון אם 'התירו' חכמים את גזירותיהם כדי לא לבוא לאיסור תורה, כפי שיבואר להלן שמנידונו על המוציא את היד, אין ראייה לנידונו של רב ביבי.

ולא קשיא [הסתירה בין הברייטות, שלא נחלקו בנידון אם החשיבו את היד שהוציאה לרשות אחרת, כרשות בפני עצמה, אלא] כאן [הברייטא שמתירה להחזיר את היד

שהוציאה בשבת לרשות אחרת, מדברת **בשוגג**. כאן [הברייתא השניה מדברת, שאוסרת להחזיר את היד מדברת] במזיד.

בשוגג, לא קנסוה רבנן, ולכן מותר לו להחזיר את ידו. **במזיד**, קנסוה רבנן ולכן אסור לו להחזיר את ידו.

לפי ביאור זה אי אפשר ללמוד כלל מנידון משנתינו לנידון של רב ביבי. כי בנידון משנתינו באופן שהוציא את היד בשוגג, מותר לו להחזיר את ידו, ולא גזרו בזה מעולם, כאמור. ואין זה 'היתר' שמא יבוא לידי איסור תורה.

ואין להוכיח ממה שאם הוציא את ידו במזיד אסור לו להחזיר את ידו, שגזירות חכמים הם אף כשיכול להגיע לאיסור תורה. כי במקרה זה, גזירת חכמים לא תביא אותו לידי איסור תורה, כי לא ישליך מידו את החפץ, ויעבור בידיים על איסור תורה. אבל במקרה של רב ביבי שאדם כבר הכניס את הפת לתנור, וכעת על ידי הגזירה שגזרו לא להוציא פת מתנור, הוא יגיע בלא שום מעשה נוסף לאיסור תורה שהפת תיאפה, בזה יש להסתפק אם התירו חכמים את גזירותיהם.

דחיית ההצעה (ד'): אם הוציא את ידו כמזיד לכולי עלמא אסור להחזירה, והברייתות מדכרים באופן שהוציא את ידו בשוגג ונחלקו אם קונסים שוגג אטו מזיד

ואיבעית אימא, אידי ואידי בשוגג. והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי, מר סבר קנסו שוגג אטו מזיד, ומר סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד.

דחיית ההצעה (ה'): לכולי עלמא אם הוציא את היד בשוגג מותר להחזירה. והברייתא שאוסרת מדברת על העברת היד עם החפץ לרשות היחיד אחרת [ביאור הענין בהרחבה בדף הבא]

ואיבעית אימא, לעולם לא קנסו. ולא קשיא, כאן [מה שאמרו שמותר להחזירה, היינו] שהחזירה לאותה חצר שמשם הוציא את ידו. כאן [מה שאמרו שאסור להחזירה, היינו] לחצר אחרת.

שבת דף ד

יום שלישי י"ד אדר תש"פ

כאן [מה שאמרו שאסור להחזירה, היינו] לחצר אחרת.

המוציא את ידו מרשות היחיד עם חפץ בתוכה מותר להחזירה לאותו רשות שמשם הוציא את היד. אבל אסור להעביר את היד [ולהשליך את החפץ] לרשות היחיד אחרת

[ראיה לביאור זה:] כדבעא מיניה רבא מרב נחמן: היתה ידו מלאה פירות, והוציאה לחוץ, מהו להחזירה לאותה חצר.

אמר ליה רב נחמן: מותר.

שאל רבא: לחצר אחרת, מהו.

אמר ליה רב נחמן: אסור.

שאל רבא: ומאי שנא?

אמר לו רב נחמן: לכי תיכול עלה כורא דמילחא [בבדיחותא, כשתמדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר].

הטעם: העומד ברשות היחיד, ומושיט את ידו עם חפץ לרשות הרבים, מטרתו - לרוקן את חצירו. וכאשר מחזיר את ידו עם החפץ לחצירו, לא 'הצליח' במטרתו, וממילא לא חוששים שיעשה זאת שוב, ולכן זה מותר.

ורב נחמן ממשיך ומבאר את טעם החילוק: התם לא איתעבידא מחשבתו.

אבל העומד ברשות היחיד, וידו הפשוטה לרשות הרבים – ויעביר את היד לרשות היחיד אחרת [ויזרוק שם את החפץ], הרי הצליח במטרתו לרוקן את רשותו, וחוששים שפעם אחרת יפשוט את ידו עם חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים וישליך את החפץ ברשות הרבים ויעבור על איסור תורה

הכא [כאן כשמשליך את החפץ לרשות היחיד אחרת] איתעבידא [נעשתה] מחשבתו לרוקן את רשותו, ולכן חכמים אסרו לעשות זאת, שמא יבוא פעם אחרת להושיט את ידו לרשות הרבים, וישליך שם את החפץ.

ספיקו של רב ביבי: האם חכמים גזרו גזירותיהם גם כאופן שיכול לבוא מגזירה זו לידי איסור תורה

גופא, בעי רב ביבי בר אביי, הדביק פת בתנור [בזמנם הפת היתה דבוקה לתנור, ובכדי להוציא את הפת היו צריכים להפרידה מריצפת התנור, וחכמים אסרו לעשות זאת בשבת (בגלל עובדין דחול)], והספק הוא על אדם שהכניס פת בתנור בשבת האם התירו לו לרדותה [לעבור על גזירה זו, ולהוציא את הפת מהתנור] קודם שיבוא לידי חיוב חטאת [לפני שהפת תיאפה ויעבור על איסור תורה], או לא התירו.

[הצעת ביאור א: הספק הוא כשהכניס את הפת לתנור בשוגג]

אמר ליה רב אחא בר אביי, לרבינא: היכי דמי, אילימא בשוגג [שהכניס את הלחם לתנור בשוגג, ששכח ששבת או ששכח שאסור לאפות בשבת], ולא אידכר ליה [והוא לא נזכר לפני שהלחם נאפה שהיום שבת או שאסור לאפות].

[דחיית הביאור: אם הוא לא נזכר שפעולה זו אסורה, הרי אינו יודע שאסור לאפות והוא לא בא לרדות]

הרי אי אפשר לפרש שזהו המקרה, שהרי אם כך הוא, למאן התיירו [על מה הנידון אם מותר לו להוציא את הפת, הרי הוא בכלל לא יודע שצריך להוציא את הלחם, כי הוא לא נזכר שהוא עושה מעשה אסור, והוא לא בא כלל לפנינו לשאול אם מותר להוציא את הלחם?]

[הצעת ביאור ב: מדובר שהוא נזכר שאסור לאפות]

ואלא לאו מדובר באופן: דאיהדר ואידכר [שחזר ונזכר לפני שהלחם נאפה שאסור לאפות היום].

[דחיית הביאור: אם הוא נזכר, אינו חייב חטאת, ומדוע רב ביבי אמר 'קודם שיבוא לחיוב חטאת']

אבל גם כך אי אפשר לבאר, שהרי רב ביבי דן אם מותר להוציא את הפת לפני שיגיע לחטאת, ובאופן כזה שהוא נזכר לפני שהפת נאפה שהוא עושה מעשה אסור, מי מחייב [וכי באופן כזה הוא חייב חטאת], והתנן, כל חייבי חטאות, אינן חייבין, עד שתהא תחלתן [תחילת המלאכה] שגגה וסופן [סוף המלאכה] שגגה [וכאן הוא לא שוגג עד הסוף, כי נודע לו שהוא עושה איסור לפני שהלחם נאפה?]

[הצעת ביאור ג: הספק הוא על אדם שהכניס את הפת לתנור בשבת במזיד]

אלא מדובר במזיד.

[דחיית הביאור: אם כן מדוע רב ביבי אמר 'קודם שיבוא לחיוב חטאת']

גם על ביאור זה קשה, שאם כן 'קודם שיבא לידי איסור סקילה' מיבעי ליה [היה צריך לומר נוסח זה, שהרי מדובר על מזיד ולא על שוגג].

[ביאור ד: מדובר במקרה שהכניס את הפת בשוגג, והשאלה היא על אחרים שיודעים שיש בזה איסור אם מותר להם לרדות את הפת]

אמר רב שילא: לעולם בשוגג. ולמאן התיירו, לאחרים [הנידון הוא על אדם אחר שראה שאדם שגג והכניס פת לתנור בשבת, ואדם זה בא לפנינו לשאול אם מותר לו להוציא את הלחם לפני שיבא חבירו לידי חיוב חטאת].

[דחיית הביאור: ודאי שלא נתיר לאדם לחטוא כדי להציל את חבירו מאיסור:]

מתקיף לה רב ששת: וכי אומרים לו לאדם חטא, איסור קל, כדי שיזכה חבירך, שלא

יתחייב חבירך עונש חמור, הרי בודאי שאין אומרים דבר כזה, ובודאי שרב ביבי לא הסתפק על אופן כזה.

ביאור הספק: מדובר כמזיד, ואל תגרוס בדברי רב כיכי חטאת אלא סקילה

אלא אמר רב אשי: לעולם במזיד [הנידון הוא באדם שהכניס פת לתנור בשבת במזיד (כביאור ג). ואימא] ולא קשה מדוע רב ביבי אמר 'קודם שיבוא לחיוב חטאת', שאל תגרוס כך, אלא תאמר ותגרוס בדברי רב ביבי], 'קודם שיבא לידי איסור סקילה'.

[כביאור זה מפורש בנוסח של רב אחא:] רב אחא בריה דרבא: מתני לה בהדיא, אמר רב ביבי בר אביי: הדביק פת בתנור, התירו לו לרדותה, קודם שיבא לידי איסור סקילה, ולפי נוסח זה רב ביבי לא הסתפק אלא נקט כדבר ברור שמותר לאדם לרדות כדי שלא יבוא לאיסור סקילה.

כמשנה מבואר שלעקור מהיד או להניח ביד, נחשב עקירה והנחה

שנינו במשנה: פשט העני את ידו לפניו, ונתן לתוך ידו של בעל הבית [הנחה ביד], או שנטל מתוכה והוציא [עקירה מהיד], העני חייב, ובעל הבית פטור.

שאלה: הרי יד האדם אינה מקום חשוב, ולמה חייבים כשמניחים בה או כשעוקרים ממנה

שואלת הגמרא: אמאי חייב כשעוקר או מניח על ידו של אדם, והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, שהוא שיעור 'מקום חשוב', שהנחה על מקום כזה נחשבת 'הנחה', ועקירה ממקום כזה נחשבת 'עקירה', וליכא [ובאופנים המבוארים במשנה אין עקירה והנחה ממקום ד' על ד'], כי הרי ידו של אדם אינה 'מקום ארבעה'.

תשובה א: רבי עקיבא סוכר שלא צריך להניח 'בפועל' על מקום חשוב, ואפילו הנחה 'על האויר' נחשבת הנחה מדין 'קלוטה כמי שהונחה'

אמר רבה: הא מני רבי עקיבא, דאמר: לא בעינן [לא צריך הנחה על] מקום ארבעה על ארבעה.

דתנן, הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע, רבי עקיבא: מחייב. וחכמים פוטרים:

רבי עקיבא סבר: אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא, הואיל והחפץ נקלט באוירה של רשות הרבים כמי שהונחה בתוכו הוא, ואף על גב שלא נח, ונמצא שהזורק זרק את החפץ מרשות היחיד והוא 'נקלט' והונח ברשות הרבים.

ורבנן סברי: לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא, ומותר לזרוק מרשות היחיד אחת לרשות היחיד אחרת, דרך רשות הרבים.

הרי שלדעת רבי עקיבא אפילו חפץ המונח על האויר נחשב 'מונח' מדין 'קלוטה כמי שהונחה', וממילא גם הנחה על ידו של אדם נחשבת 'הנחה'.

בירוד: מדברי רבה מבואר שטעמו של רבי עקיבא שהנחה 'על האויר' נחשבת הנחה מדין 'קלוטה כמי שהונחה', ושחכמים חולקים על כך

מבררת הגמרא: **למימרא דפשיטא ליה לרבה, דבקלוטה כמי שהונחה דמיא,** [עמוד ב] **ובתוך עשרה פליגי,** [ואם הטעם לחיוב לפי רבי עקיבא הוא מפני שכאשר החפץ באויר רשות הרבים, הוא נחשב 'מונח', אם כן מדובר כשהחפץ נמצא בתוך עשרה טפחים מקרקע רשות הרבים, (היות שאם החפץ מעל גובה עשרה טפחים, הרי הוא 'מונח' 'על אויר הרשות שמעל עשרה', ומותר להניח חפץ ברשות הרבים מעל גובה עשרה, שרשות הרבים מסתיימת בגובה עשרה טפחים, ומשם עד לרקיע הוא רשות אחרת, הנקראת 'מקום פטור'].

המשך הבירוד: והרי רבה הסתפק אם זהו ביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים או שיש בזה ביאור אחר

והוא **מיבעיא בעי לה רבה** [והרי רבה הסתפק אם זה הוא ביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים],

[צד א' בספיקו של רבה, המחלוקת היא בדין 'קלוטה כמי שהונחה':]

דבעי רבה: למטה מעשרה פליגי, ובהא פליגי, דרבי עקיבא סבר, קלוטה כמי שהונחה דמיא. ורבנן סברי, לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא. [וביאור זה הוא כפי שהגמרא הביאה לעיל בדעת רבה].

[לפי צד זה מעל עשרה טפחים לפי כולם מותר לזרוק מרשות היחיד לרשות היחיד אף שרשות הרבים באמצע]

ולפי ביאור זה, כל הנידון הוא רק כשזורק את החפץ בתוך עשרה טפחים. אבל אם זורק את החפץ למעלה מעשרה טפחים, דברי הכל פטור, כאמור לעיל, שחפץ ה'מונח' באויר מעל עשרה טפחים, הוא מונח ב'מקום פטור' ואין חייבים על הנחה שם.

[לפי צד זה אף שאסור להושיט (אפילו מעל גובה עשרה) מרשות היחיד לרשות היחיד כשרשות הרבים באמצע. מותר לזרוק מרשות היחיד לרשות היחיד כשרשות הרבים באמצע]

[יש ג' סוגי הוצאה. (א) 'הליכה עם חפץ בידו מרשות לרשות'. מותר לעקור חפץ מרשות היחיד וללכת עמו ברשות הרבים מעל גובה עשרה (כגון שילך על חוט גובה מעל עשרה טפחים ברשות הרבים), ולהניחו ברשות היחיד אחרת. (ב) הושטת חפץ מרשות לרשות'. אסור להושיט חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים אפילו מעל גובה עשרה, ולומדים זאת ממלאכת המשכן, שהעגלות שבהם היו הקרשים היו רשות היחיד, ובין עגלה לעגלה היה רשות הרבים, והיו מושיטים קרשים מעגלה לעגלה (ולא היו זורקים את הקרשים כדי שלא התקלקלו), וכל מה שהם עשו, הם המלאכות האסורות. (ג) זריקת חפץ מרשות לרשות].

ודכולי עלמא [לפי ביאור זה של רבה, שכל הספק הוא רק בתוך עשרה, ומעל עשרה טפחים, מותר לכולי עלמא לזרוק חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד אחרת אף שבאמצע

החפץ עובר ברשות הרבים, מפני ש[לא ילפינן זורק ממושיט, ואף שהושטה כזו אסורה, זריקה כזו מותרת.

[צד ב' בספיקו של רבה: המחלוקת היא אם לומדים 'זורק' מ'מושיט']

או דילמא למעלה מעשרה פליגי [הספק הוא אם מותר לזרוק חפץ מעל עשרה טפחים מרשות היחיד לרשות היחיד אחר כרשות הרבים באמצע].

ובהא פליגי, רבי עקיבא סבר, ילפינן זורק ממושיט [ולכן אסור לזרוק חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים מעל גובה עשרה],

ורבנן סברי, לא ילפינן זורק ממושיט [ולכן מותר לזרוק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים מעל גובה עשרה, כמו שמותר להוליך חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים מעל גובה עשרה],

[לפי צד זה למטה מעשרה, לפי כולם אסור לזרוק חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד כרשות הרבים באמצע, כי כולם מודים בדין קלוטה כמי שהונחה]

אבל למטה מעשרה, דברי הכל [בין לרבי עקיבא ובין לחכמים] חייב.

מאי טעמא?

אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא.

ביאור: בתחילה רבה הסתפק בעניין, ואחר כך הכריע שזהו ביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים

מבארת הגמרא: **הא לא קשיא, בתר דאיבעי** [אחרי שרבה הסתפק מה הוא ביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים], **הדר איפשיטא ליה** [אחר כך נפשט לו הספק], **דסבר רבי עקיבא קלוטה כמי שהונחה דמיא**, ושחכמים חולקים על זה, ומחלוקתם היא באופן שזרק בתוך עשרה, וכאמור באופן א' של ביאורו של רבה.

דחיית תשובה א': מצאנו מקור שלא צריך הנחה על מקום חשוב. אבל עדיין קשה מי הוא הסובר שלא צריך עקירה ממקום חשוב, וכיצד עקירה מ'היד' שאין בה ד' על ד' נחשבת עקירה

שואלת הגמרא: **ודילמא, הנחה הוא דלא בעיא** ממקום חשוב כמבואר בדעת רבי עקיבא, **הא עקירה בעיא** [אבל עקירה, כן צריך ממקום חשוב].

כי אם רבי עקיבא סובר שאפילו עקירה לא צריך ממקום חשוב, היה אומר רבי עקיבא שהזורק מרשות היחיד אחת, לרשות היחיד אחרת, וביניהם יש רשות הרבים, חייב שתים, אחת משום שעקר מרשות היחיד והניח באויר רשות הרבים (הוצאה). ואחת משום שעקר מאויר רשות הרבים והניח באויר רשות היחיד (הכנסה). ומכך שמשמע מדברי רבי עקיבא שחייב רק אחת, מבואר שלא חייב על העקירה מאויר רשות הרבים, כיון שעקירה ממקום שאינו חשוב אין שמה עקירה?

תשובה ב: רבי הוא הסוכר שלא צריך [עקירה] והנחה על גבי מקום חשוב

אלא אמר רב יוסף: הא מני [מי הוא התנא של משנתנו, הסוכר שלא צריך 'מקום חשוב'], רבי היא.

[הצעה א' למקור שכך סוכר רבי: ממה שאמר שהנחה על זיז כל שהוא נחשבת הנחה]

הי רבי, אילימא הא רבי, דתניא זרק חפץ ברשות הרבים ארבע אמות, ונח על גבי זיז [עץ, מסמר, מתלה קטן, שבולט מהקיר] בגודל כל שהוא, רבי מחייב. וחכמים פוטריין, הרי מוכח שלרבי לא צריך להניח על גבי מקום ד' על ד', ואפילו הנחה על 'זיז כל שהוא' נחשבת הנחה.

[דחיית המקור: שם סוכר רבי שהענף נגדר אחרי העץ, וכיון שהעץ הוא מקום חשוב, גם הענף נחשב מקום חשוב]

התם כדבעינן למימר לקמן, כדאביי,

דאמר אביי: הכא [כאן, מחלוקת רבי וחכמים, היא] באילן העומד [שגזעו עומד] ברשות היחיד, ונופו [הענף שלו] נוטה לרשות הרבים, וזרק חפץ ד' אמות ברשות הרבים, ונח אנופו [החפץ 'נח' על הענף של האילן הנוטה לרשות הרבים],

דרבי סבר אמרינן שדי [תזרוק את] נופו בתר עיקרו [וכשם שגזע האילן הוא 'מקום חשוב' שיש בו ד' על ד', גם הענף נחשב מקום חשוב], אבל בלא זה, גם רבי מודה שצריך הנחה על מקום חשוב.

ורבנן סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו [וכיון שהענף עצמו אין בו ד' על ד' אין ההנחה עליו נחשבת 'הנחה'].

[הצעה ב' למקור שכך סוכר רבי: ממה שאמר שהנחה על האויר נחשבת 'הנחה' ועקירה מהאויר נחשבת 'עקירה']

אלא הא רבי, דתניא זרק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע. רבי מחייב. וחכמים פוטריין.

ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתיים, אחת משום הוצאה, שעקר את החפץ מרשות היחיד, והניחו ברשות הרבים השניה. ואחת משום הכנסה, שעקר את החפץ מרשות הרבים הראשונה והניחו ברשות היחיד. שכאשר החפץ נמצא באויר רשות היחיד הוא נחשב כמונח שם, וכשהוא ממשיך ונזרק אל רשות הרבים הוא נחשב כנעקר מרשות היחיד ומונח ברשות הרבים, ואף שכאשר הוא באויר אינו מונח על מקום חשוב.

אלמא לא בעי עקירה, ולא הנחה, על גבי מקום ארבעה על ארבעה.

הא איתמר עלה, רב ושמואל דאמרי תרוייהו: [יתבאר בדף הבא]

יום רביעי ט"ו אדר תש"פ

שבת דף ה

הגמרא הביא מקור שאין צריך עקירה והנחה ממקום ד', ממה שאמר רבי שהזורק מרשות הרבים לרשות הרבים, דרך רשות היחיד, הרי זה נחשב שהחפץ מונח באויר רשות היחיד, וחייב על ההנחה שם, וכן זה נחשב שעוקר את החפץ מאויר רשות היחיד וחייב על העקירה משם וההנחה בסוך ברשות הרבים, הרי שהנחה על האויר, ועקירה מהאויר נחשבת עקירה והנחה, ואין צריך עקירה והנחה בפועל על מקום חשוב.

[דחיית המקור: רבי סוכר שכית שיש לו תקרה, הרי הוא נחשב כמלא חפצים, וממילא 'האויר' שם לא נחשב לאויר, אלא הרי זה כהנחה על 'מלא חפצים', שהיא 'הנחה' על מקום חשוב]

הגמרא דוחה את המקור: הא איתמר עלה, רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא מחייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה [שיש לה גג],

דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא [שדבר הסתום מכל צד הרי הוא כמלא חפצים עד גגו, שאין אוירו נחשב 'אויר', לכן כל הנזרק לתוכו הרי הוא כמונח על מקום חשוב], אבל שאינו מקורה לא.

[הצעת ביאור, מדובר במשנה ברשות מקורה:]

וכי תימא, הכא נמי [כאן גם, במשנה שלנו מדובר] במקורה [שהעני עומד ברשות היחיד מקורה, ושהעשיר עומד ברשות הרבים מקורה], ולכן דבר המונח בידו של בעל הבית או של העני נחשב כמונח על מקום חשוב, שהרי המקום מקורה וכל הנחה שם נחשבת כהנחה על מקום 'מלא חפצים'.

[דחיית הביאור, רשות הרבים מקורה אינה רשות הרבים:]

הגמרא דוחה ביאור זה: התינח ברשות היחיד מקורה, [לפי ביאור זה מבואר מדוע ידו של בעל הבית שנמצאת ברשות היחיד הרי היא נחשבת מקום חשוב, והנותן בתוכה או לוקח מתוכה הרי זה בכלל עקירה והנחה ממקום חשוב, כיון שהיא בתוך רשות היחיד מקורה].

אבל עדיין אין מבואר לגבי ידו של העני שנמצאת ברשות הרבים, אם מדובר ברשות הרבים שיש לה תקרה, ברשות הרבים מקורה מי חייב, והאמר רב שמואל בר יהודה, אמר רבי אבא, אמר רב הונא, אמר רב: המעביר חפץ ארבע אמות ברשות הרבים מקורה, פטור, לפי שאינו דומה לדגלי מדבר [למקומם של שבטי ישראל עם דגליהם במדבר], שהרי את כל המלאכות לומדים במשכן, ואת ההגדרה של רשות הרבים לומדים ממקום עמדם של ישראל במדבר, והמדבר הרי אינו מקורה, הרי שמקום מקורה אינו בכלל רשות הרבים.

תשובה ג: זו דעת אחרים

אלא אמר רב זירא: הא מני [מי הוא הסובר שלא צריך הנחה על מקום חשוב], 'אחרים' היא,

[ברייתא: דעת 'אחרים', שמדבריהם מבואר ש'הנחה' ביד היא בכלל 'הנחה':] **דתניא, אחרים אומרים:** ראובן זרק חפץ. **עמד שמעון במקומו, וקבל את החפץ, חייב ראובן הזורק, שהרי עשה עקירה והנחה.**

אבל אם **עקר שמעון ממקומו וקבל** [את החפץ, שרץ לקראת החפץ וקיבלו], **פטור הזורק, שלא נעשתה הנחה מכחו.**

[ביאור הראיה:] ממה ששינונו בברייתא: **עמד שמעון במקומו וקבל, חייב ראובן שהרי עשה עקירה והנחה, ויש להבין מדוע קבלת החפץ 'ביד' הרי היא בכלל הנחה, הא בעינן** [הרי צריך] **הנחה על גבי מקום ארבעה וליכא.**

אלא שמע מינה, לא בעינן הנחה על מקום ארבעה.

דחיית התשובה (1): עדיין קשה מי הוא הסוכר שלא צריך עקירה על מקום חשוב

הגמרא דוחה את הביאור: **ודילמא הנחה הוא דלא בעינן** [הנחה לא צריך על מקום ד' על ד'], **הא עקירה בעינן** [אבל עקירה כן צריך ממקום ד' על ד'].

דחיית התשובה (2): אין ראייה שלא צריך הנחה על מקום חשוב, שיתכן שמדובר שהניח על מקום חשוב

ועוד דוחה הגמרא: **והנחה נמי** [גם לגבי הנחה עדיין אין זה מקור מוכח], **דילמא דפשיט כנפיה** [שהרי אולי מדובר באופן ששמעון המקבל פשט כנף בגדו שהוא בגודל ארבעה על ארבעה טפחים בגדו] **וקיבלה** [וקיבל בתוכו את החפץ], **דאיכא נמי הנחה** [שיש גם הנחה, שבגדו הוא מקום חשוב], ואין להוכיח מכאן שלא צריך הנחה על מקום חשוב.

תשובה ד: כמשנה מדובר שעקר מתוך סל וקיבל לתוך סל

אמר רבי אבא: מתניתין כגון (שקבל בטרסקל - הב"ח גורס 'שעקר מטרסקל'), והניח על גבי טרסקל (סל) דאיכא נמי הנחה המשנה מדברת באופן שהעקירה היתה מתוך סל שיש בו ד' על ד', וכן ההנחה היתה לתוך סל שיש בו ד' על ד'. ולכן זה נחשב לעקירה והנחה במקום חשוב.

מבררת הגמרא: **והא ידו קתני** [והרי במשנה כתוב שלקח מיידו של העני או של בעל הבית ושנתן לתוך ידו של העני או של בעל הבית, ולא כתוב שלקח או נתן לתוך סל].

מבאר הגמרא: **תני, טרסקל שבידו.**

[כידור, והרי הסל שביד העני העומד ברשות הרבים, דינו כרשות היחיד:]

שואלת הגמרא: **התינח טרסקל ברשות היחיד, מבואר שהסל שבידו של בעל הבית, נחשב רשות היחיד, והוא מקום חשוב, והנותן בתוכו או עוקר ממנו, נחשב עוקר או מניח במקום חשוב ברשות היחיד,**

אלא טרסקל שברשות הרבים, רשות היחיד הוא שהרי אם יש ברשות הרבים סלסלה שרחבה ד' טפחים, הרי היא רשות היחיד, ואף שרשות היחיד היא מקום המוקף מחיצות

בגובה עשרה, ורחב ד' על ד', מכל מקום יש הלכה למשה מסיני 'גוד אחית מחיצתא' [משוך ותוריד את המחיצה], שמושכים את מחיצות הסל כלפי מטה, ונמצא שיש לסל מחיצות בגובה עשרה ורוחבו ד' על ד', והוא רשות היחיד גמורה, ואם כן העני העומד בחוץ וסל בידו, הרי הסל הוא רשות היחיד, ואם כן למה מבואר במשנה שעקירה או הנחה בתוכו נחשבת כעקירה או הנחה ברשות הרבים.

[המשך הכידור, אולי נאמר שמשנתינו אינה סוברת כלל זה, שהסל הוא רשות היחיד מדין 'גוד אחית']

ואם כך לימא [נאמר שמשנתינו היא] דלא כרבי יוסי ברבי יהודה, ומשנתינו סוברת שסל הנמצא בידו של אדם ברשות הרבים, אף שהסל רחב ארבעה, כיון שאין לו מחיצות, אינו רשות היחיד, ואין אומרים באופן כזה 'גוד אחית מחיצתא'.

[הברייתא בה מבואר דעתו של רבי יוסי:] דתניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר: נעץ קנה ברשות הרבים, ובראשו טרסקל [סל רחב ארבעה], זרק חפץ מרשות הרבים, ונח החפץ על גביו [על גבי הסל] חייב, שהסל נחשב כרשות היחיד, ונמצא שזרק חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד, ואף שהסל אין לו מחיצות בגובה עשרה טפחים, מכל מקום אנו אומרים 'גוד אחית מחיצתא', שמושכים את מחיצות הסל כלפי מטה, ונמצא שיש לסל מחיצות בגובה עשרה ורוחבו ד' על ד', והרי הוא רשות היחיד גמור]

ומשנתינו אינה תואמת לשיטה זו, דאי [שהרי אם משנתינו סוברת] כרבי יוסי ברבי יהודה, כיצד נבאר את דברי המשנה: פשט בעל הבית את ידו לחוץ, ונתן לתוך ידו של עני בעל הבית חייב, אמאי חייב [למה בעל הבית חייב כשהוא מניח בסל שבידו של העני], הרי הסל נחשב גם כן לרשות היחיד, ונמצא מרשות היחיד לרשות היחיד קא מפיק [שההוצאה היא מהבית שהוא רשות היחיד, לסל שביד העני שהוא גם רשות היחיד],

[ביאור: כמשנה מדובר שהמרחק בין הסל שבידיו של העני לקרקע הוא פחות מ' טפחים, ולכן אף שאומרים 'גוד אחית מחיצתא' אין דפנות י' טפחים]

מבאר הגמרא: אפילו תימא [אפילו אם תאמר שמשנתינו היא כדעת] רבי יוסי ברבי יהודה, אפשר לבאר שהסל שבידו של העני הוא רשות הרבים, מפני שהתם [שם, במקרה של רבי יוסי ברבי יהודה] מדובר שהסל עומד למעלה מעשרה טפחים מהקרקע, וממילא מדין 'גוד אחית מחיצתא' יש מחיצות עשרה טפחים, ולכן הסל הוא רשות היחיד, הואיל והוא רחב ארבעה ויש לו מחיצות בגובה עשרה טפחים.

אבל הכא [כאן במשנה, מדובר שהעני עומד עם הסל בידו למטה מעשרה טפחים, ולכן אף שאומרים גוד אחית מחיצתא, אין דפנות בגובה עשרה טפחים, שמורידים את המחיצות ממקום הסל עד לארץ ואין זה עשרה טפחים, ולכן הסל לא נחשב רשות היחיד, אלא הוא רשות הרבים.

דחיית תשובה ד': במשנה לא כתוב שמדובר בטרסקל

קשיא ליה לרבי אבהו, מי קתני [וכי במשנה שנינו] טרסקל שבידו, והא ידו קתני, ואם כן אי אפשר לפרש שהמשנה מדברת באופן שיש סל בידו של העני או בידו של העשיר.

תשובה ה': מדובר שידו נמצאת סמוך לקרקע, והרי זה כמונח בקרקע

אלא אמר רבי אבהו: מדובר במשנה כגון ששלשל [השפיל העני או בעל הבית] ידו למטה משלשה טפחים מעל הקרקע, [וג' טפחים בסמוך לקרקע נחשב כקרקע], וקבלה [וכאשר היד של העני או בעל הבית בתוך שלשה נתנו בידם או עקרו מידם, את החפץ], והרי זה נחשב כהנחה או עקירה מהקרקע, ולא מהיד.

[בירור:] והא העני או בעל הבית עומד קתני [במשנה שנינו 'העני עומד' בעל הבית עומד, ואם מדובר שהם משפילים את ידם עד סמוך לקרקע, הרי הם יושבים ולא עומדים].

[ביאור א:] מבארת הגמרא: מדובר בשוחה [העני או בעל הבית עומדים, והם מכופפים את ידם, וכך היד בתוך ג' טפחים מהקרקע].

[ביאור ב:] ואיבעית אימא, [מדובר שעומד] בגומא, וידו סמוכה לשפת הבור, בג' טפחים מעל הקרקע.

[ביאור ג:] ואיבעית אימא, [מדובר] בננס, שכאשר הוא עומד, ידו סמוכה לג' טפחים מהקרקע.

דחיית התשובה: מדוע הוצרך התנא לדבר באופנים כל כך לא מצויים כדי ללמדנו דין מוציא מרשות לרשות

אמר רבא: איכפל תנא לאשמעינן כל הני [התנא טרח ושנה אופנים לא מצויים, כדי ללמדנו שמוציא מרשות לרשות חייב, והרי התנא יכול לשנות אופן פשוט שאדם פשט את כנף בגדו שיש בו ד' על ד' טפחים, וקיבל בתוך הבגד או עקר מתוך הבגד, ולשם מה הוצרך התנא לשנות דין זה באופנים כה דחוקים.

תשובה ו': היד נחשבת 'מקום חשוב', אפילו שאין בה ד' על ד'

אלא אמר רבא: ידו של אדם, חשובה לו כארבעה על ארבעה.

וכן כי אתא רבין, אמר רבי יוחנן: ידו של אדם, חשובה לו כארבעה על ארבעה.

ידו של אדם כד' על ד' אפילו כשהחפץ הונח בלא מתכוין בידו של חברו

אמר רבי אבין, אמר רבי אילעאי, אמר רבי יוחנן: זרק חפץ ונח בתוך ידו של חברו, חייב.

מבררת הגמרא מאי קמשמע לן, וכי בא להשמיע לנו שידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה. והא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא [והרי רבי יוחנן כבר אמר זאת פעם אחת, כפי ששנינו לעיל, ומדוע הוצרך רבי יוחנן להשמיע לנו פעם ונוספת אותו דין?]

מבארת הגמרא: **מהו דתימא** [הייתי אומר שמה שאמר רבי יוחנן שידו של אדם נחשבת כד' על ד'], **הני מילי היכא דאחשבה הוא לידיה** [אלו הדברים נאמרו רק במקום שהוא [זורק החפץ], החשיב את ידו של חברו, שהתכוון לתת את החפץ בידו של חברו (כפי האופן של משנתינו), והחשיב בזה את היד למקום חשוב].

אבל היכא דלא אחשבה הוא לידיה [אבל במקום שלא החשיב את ידו של חברו, שכאשר זרק את החפץ לא התכוון להניח אותו בידו של חברו] **אימא לא** [הייתי אומר שבאופן כזה אין היד נחשבת למקום חשוב].

קא משמע לן, שגם באופן זה היד נחשבת למקום חשוב.

בעקירה והנחה מכח הזורק, חייב הזורק

אמר רבי אבין, אמר רבי אילעאי, אמר רבי יוחנן: ראובן זרק חפץ. **עמד שמעון במקומו, וקבל את החפץ, חייב ראובן הזורק, שהרי עשה עקירה והנחה.**

כאשר 'ההנחה' היא בכח המקבל, הזורק פטור

אבל אם **עקר שמעון ממקומו וקבל** [את החפץ, שרץ לקראת החפץ וקיבלו], **פטור** הזורק, שלא נעשתה הנחה מכחו, ואין חייבים על עקירה בלא הנחה [וכן המקבל פטור, שאין חייבים על הנחה בלא עקירה].

[בריייתא שמבואר בה חילוק זה] **תניא נמי הכי, אחרים אומרים: עמד** [המקבל] **במקומו, וקיבל, חייב. עקר** [המקבל] **ממקומו, וקיבל, פטור.**

ספק: מה הדין כשהזורק עצמו עקר ממקומו ורץ לקראת החפץ לקבלו

בעי רבי יוחנן, זרק ראובן חפץ, ונעקר הוא [ראובן הזורק רץ] **ממקומו לקראת החפץ, וחזר וקיבלו, מהו.**

[ביאור הספק:] מבררת הגמרא: **מאי קמבעיא ליה** [במה מסתפק רבי יוחנן, מאיזה טעם יש לפטור בזריקה זו, הרי הזורק עשה עקירה והנחה?]

מבארת הגמרא: **אמר רב אדא בר אהבה: שני כחות באדם אחד, קא מבעיא ליה.**

שני כחות באדם אחד [שבתחילה עשה בכח הזריקה, 'עקירה'. ובהמשך עשה בכח אחר 'הנחה' שרץ לקראת החפץ, וקיבלו], **כאדם אחד דמי, וחייב.**

או דילמא [שמא, כיון שלא הניח את החפץ לילך עד מקום הילוכו ולנוח, אלא רץ אחריו ועכבו, הרי העקירה הראשונה כעקירה בלא הנחה] **והרי זה כשני בני אדם דמי** [כמלאכה שנעשה על ידי שני אדם], **ופטור** [כדין שנים שעשאוה].

תיקו.

עומד ברשות הרבים, והכניס ידו לרשות היחיד, קיבל מי גשמים, והוציאם לרשות הרבים, חייב
אמר רבי אבין אמר רבי יוחנן: אדם העומד ברשות הרבים הכניס ידו לתוך חצר חברו
[רשות היחיד], וקיבל מי גשמים, והוציא [את ידו עם הגשמים לרשות הרבים] חייב.

בירור, מדוע הוא חייב הרי הוא לא עשה עקירה

מתקיף לה רבי זירא, מדוע הוא חייב והרי לא עשה עקירה, מה לי הטעינו חברו [שמבואר
במשנה שאם הכניס ידו לרשות היחיד ונתן בעל הבית לתוכה, הרי הוא פטור], מה לי
הטעינו שמים, [שירדו מי גשמים לתוך ידו], והרי איהו [הוא] לא עביד עקירה, שהרי המי
גשמים ירדו משמים לתוך ידו.

ביאור א', מדובר שבידו אחת 'קיבל' את הטיפה, ו'עקרה' אל ידו השניה

מבאר הגמרא: לא תימא קיבל [אל תאמר שמדובר באופן שהוא 'קיבל' את המי
גשמים משמים], אלא מדובר באופן שהוא קלט [כשירד קילוח הגשמים, הכה בידו אחת
על הגשם, וקיבל את המים ביד השניה, הרי שעשה עקירה].

דחיית ביאור א': והרי לא עקר ממקום ד'

דוחה הגמרא: והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה וליכא, והרי אם עקר את הגשם
מהאור, הרי אין זה מקום ארבעה על ארבעה, ועקירה ממקום שאינו חשוב, אינה עקירה.

ביאור ב', מדובר שהוא 'קלט' את הגשם מהכותל

אמר רבי חייא בריה דרב הונא: מדובר כגון שקלט מעל גבי הכותל [שהגשם ירד על
צדדי הכותל, ומשם קלט את הגשם].

[בירור, מהכותל הוא לא מונח:] מבררת הגמרא: והרי אם מדובר באופן זה שקלט את
הגשם מצדדי כותל, והרי על גבי כותל נמי, והא לא נח [הרי הגשם לא 'נח' על הכותל],
ואין זה בכלל 'עקירה' ש'קולט' דבר ממקום שהוא לא 'הונח' עליו.

[ביאור: מדובר בכותל משופע, שטיפה שעוברת עליו נחשבת 'מונחת':] מבאר הגמרא:
כדאמר רבא לגבי ענין אחר [המבואר להלן] שמדובר בכותל משופע. הכא נמי [כאן גם
מדובר] בכותל משופע.

[המקור ששם נאמרו דברי רבא:]

והיכא איתמר דרבא [היכן נאמרו דבריו של רבא שמדובר בכותל משופע], אהא דתנן
[על ברייתא זו ששינונו בה דין חפץ שחלקו ברשות אחרת].

[עמוד ב] [אופן א' בברייתא, עומד בכרמלית, וחלק מחפץ התגלגל לרשות הרבים]: היה
קורא בספר [העשוי כמגילה מקלף] כשהוא יושב על האיסקופה [מפתן, מדריגה שלפני
הבית, שהיא כרמלית (גבוהה שלשה, רחבה ארבעה)] ונתגלגל הספר [חלק מהקלף] מידו
לרשות הרבים, וראשו אחד של הספר עדיין בידו, גוללו אצלו, כיון שחלק מהספר עדיין
באיסקופה שהיא כרמלית, אין עקירתו משם נחשבת 'עקירה', ומותר למשוך את החלק
שנמצא ברשות הרבים אל הכרמלית.

ואף שאם אדם עומד ברשות היחיד ונפל לו חפץ לרשות הרבים וראש הספר נמצא בידו, אסור לו למשוך את החלק שנפל, שמא יפול חפץ לגמרי לרשות השניה, וירימו, ויעבור על איסור תורה. מכל מקום בכרמלית לא גזרו זאת, כיון שכל איסור כרמלית הוא דרבנן.

[אופן ב' בברייתא, עומד ברשות היחיד, וחלק מהחפץ התגלגל למקום פטור (רשות הרבים מעל עשרה טפחים):] **היה קורא בספר בראש הגג** [שהוא רשות היחיד] **ונתגלגל הספר מיידו** [וראשו אחד בידו], **עד שלא הגיע** [חלק הספר שנתגלגל] **לעשרה טפחים, גוללו אצלו**, כיון שמעל עשרה טפחים מקרקע רשות הרבים, אינו רשות הרבים אלא 'מקום פטור', ומותר לכתחילה להעביר ממקום פטור לרשות הרבים.

[אופן ג' בברייתא, עומד ברשות היחיד, וחלק מהחפץ התגלגל לרשות הרבים:] אבל **משהגיע** חלק הספר שנתגלגל **לעשרה טפחים** מהקרקע, הרי הוא ברשות הרבים, ואסור לגוללו, שחכמים גזרו ואסרו להרים חפץ שחלקו נמצא ברשות הרבים, כאמור לעיל. וכיון שהספר נמצא בבזיון שהקלף של הספר מתגלגל מראש הגג לרשות הרבים, **הופכו על הכתב** [צריך להפוך את צד הקלף הכתוב, שאותיות כתבי הקודש לא יהיו פתוחים כלפי רשות הרבים, אלא יהיו לכיוון הכותל, וכך הצד המגולה הוא הצד שלא כתובים בו אותיות].

[הקושיא שהקשו על ברייתא זו:] **והוינן בה** [והקשינו על ברייתא זו] **אמאי** [למה] **הופכו על הכתב, הא לא נח** [הרי הספר התגלגל על צדדי הכותל עד לתוך עשרה טפחים, והספר לא הגיע עד לקרקע רשות הרבים, והוא 'לא נח' על הכותל, ומדוע אסור לגוללו. ביאורו של רבא בברייתא זו:] **ואמר רבא: מדובר בכותל משופע**, והספר נח על שיפוע הכותל, ולכן עקירתו משם נחשבת עקירה, ואסור לגוללו אלא הופכו על הכתב.

דחיית ביאור ב: רבא אמר שקלף הספר המונח על כותל משופע נקרא 'מונח' אבל מים אינם מונחים אפילו על כותל משופע

דוחה הגמרא: **אימור דאמר רבא בספר** שהוא נחשב 'מונח' כשהוא על כותל משופע, מפני **דעביד דנייח**, שהוא יכול לנוח על כותל משופע. אבל **מים, מי עבידי דנייחי**, וכי הם יכולים 'לנוח' על כותל משופע, והרי מים אינם 'מונחים' אלא בכלי שיש לו תוך.

ביאור ג': קלט מגומא

אלא אמר רבא: מדובר כגון שקלט את הגשמים מעל גבי גומא.

מבררת הגמרא: אם מדובר שקלט את הטיפה מעל גבי **גומא** ברשות היחיד, והוציאם לרשות הרבים, **פשיטא** שהוא חייב באופן זה, שהרי הטיפה מונחת ממש בגומא, והרי זה עקירה לכל דבר.

מבארת הגמרא: **מהו דתימא** [היייתי אומר] שכיון שבגומא יש עוד מים, והגשמים שנפלו הם מים הנמצאים על מים אחרים, **ומים על גבי מים, לאו הנחה הוא** כיון שהמים נדים והולכים ואינם במקום אחד, **קא משמע לן** שכך הוא 'הנחת' מים, וכיון שהמים נחשבים 'מונחים', עקירתם נחשבת עקירה.

[רבא לשיטתו]: ואזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא: מים על גבי מים, היינו הנחתן. אבל אגוז על גבי מים, לאו היינו הנחתו, שאין זה הדרך 'להניח' אגוז על מים.

ספק: כלי צף על המים. ובתוך הכלי יש אגוז. האם האגוז נקרא 'מונח'

בעי רבא, אגוז בכלי, וכלי צף על גבי מים, בתר אגוז אזלינן, והא ניח [כי הרי האגוז מונח בתוך הכלי, וזה הוא דרך 'הנחת' אגוז]. והעוקרו מהכלי שצף על המים, הרי זה בכלל 'עקירה'. והנותנו בכלי שצף על המים הרי זה בכלל 'הנחה'

או דילמא בתר כלי אזלינן, והא לא ניח דנייד [כי הכלי הרי לא מונח, שהוא צף על המים], ועקירתו משם אינה עקירה, והנחתו שם אינה הנחה.

תיקו.

עקירת שמן מעל גבי יין או מים, האם זה 'עקירה'

שמן שצף על גבי יין, ועקר השמן והוציאו לרשות הרבים. מחלוקת רבי יוחנן בן נורי ורבנן, אם השמן נחשב מונח, ואם עקירתו משם נחשבת עקירה.

דתנן, שמן של תרומה שצף על גבי יין, ונגע טבול יום בשמן, וטבול יום הוא שני לטומאה, והוא פוסל את התרומה להיות שלישי לטומאה, לא פסל אלא שמן בלבד, לפי שאין השמן והיין מחוברים, והשמן בלבד נפסל במגעו, ונהיה שלישי לטומאה. ואינו עושה את היין רביעי [שאיין דין רביעי לטומאה בתרומה]

רבי יוחנן בן נורי אומר: שניהם [היין והשמן] מחוברים זה לזה, וכאשר הוא נגע בשמן, כשם שכל השמן שנמצא שם נטמא, כך כל היין שנמצא שם נטמא, שהשמן והיין הם דבר אחד.

וכן לענין שבת, לתנא קמא, השמן שצף על היין אינו נחשב כמחובר לו, אלא כשני דברים נפרדים, [וכיון שאין דרך להניח שמן על יין], הנחתו אינה הנחה ועקירתו אינה עקירה.

ולרבי יוחנן בן נורי הסובר ששניהם נחשבים כדבר אחד, הרי שניהם נחשבים מחוברים, כמים הנמצאים על מים, והנחת השמן על היין נחשבת הנחה, ועקירת השמן נחשבת עקירה.

מאמר בשם רבי יוחנן: אדם שנמצא ברשות היחיד ויש עליו חפצים, והתחיל ללכת לא על מנת לצאת מהרשות, ואחר כך נמלך ויצא לרשות הרבים, אינו חייב, שה'עקירה' לא היתה על מנת לעשות מלאכה

אמר רבי אבין, אמר רבי אילעאי, אמר רבי יוחנן: היה טעון [היו על גבו או בידו] אוכלים ומשקין והוא עומד ברשות היחיד, ולא הניחם על גופו כדי להוציאם, אלא כדי להוליכם

מזוית לזוית בתוך הרשות היחיד עצמה, ומשעקר רגליו והתחיל ללכת, נמלך בדעתו ויצא לרשות הרבים, ונכנס ויוצא כל היום כולו כשהאוכלים והמשקים עליו, אינו חייב, מפני שהליכה [רציפה] אינה נחשב עקירה, ואין נחשב עקירה אלא תחילת ההליכה, וכשהתחיל ללכת לא היה זה על מנת לצאת, ואין זה מלאכת מחשבת, [שלא התכוין בהליכתו לעשות המלאכה].

עד שיעמוד, שאם עוצר מהליכתו, הרי זה 'עמידה' והנחת החפץ, ואחר כך אם יעקור עצמו על מנת לצאת, הרי זו עקירה חדשה, וחייב על כך.

[אדם ההולך וחפץ בידו, אין עציירתו נחשבת ל'עמידה' והנחת החפץ, אלא אם עומד לנוח, ורק באופן זה, כשמתחיל ללכת לשם הוצאת החפץ, הרי זה ככלל 'עקירה']

אמר אביי: והוא [מה שנאמר שאם עומד מהליכתו, הרי זו 'עמידה' והנחת החפץ, וכשמתחיל מחדש ללכת, הרי זו עקירה] מדובר **שעמד לפוש** [לנוח], אבל אם עוצר מהליכתו רק כדי לתקן את משאו על כתיפו, אין זה 'עמידה', ושמשיך ללכת אין זו 'עקירה' חדשה.

[מקור ש'עמידה' לפוש, נחשבת 'הנחה']: **ממאי? מדאמר מר** [רבה, שהוא רבו של אביי]: המעביר חפץ ארבע אמות ברשות הרבים ועומד **תוך ארבע אמות** [למשל אחרי שתי אמות], **עמד לפוש**, ואחר כך המשיך בהליכתו והלך עוד שתי אמות, **פטור**, שלא העביר ארבע אמות בעקירה אחת, שעמידה לפוש, נחשבת הנחה, נמצא שהולך את החפץ ברשות הרבים בעקירה והנחה אחת שתי אמות. ואחר כך הולכים בעקירה והנחה נפרדים עוד שתי אמות, ואין חייבים אלא על העברת חפץ ד' אמות ברשות הרבים בעקירה והנחה אחת.

[עמידה לכתף אינה נחשבת 'הנחה'] אבל אם עמד בתוך הארבע אמות **לכתף** [כדי לתקן ולסדר את משאו על כתיפו], ואחר כך המשיך בהליכתו, כך שהלך בסך הכל ארבע אמות עם הפסקה באמצע לכתף. וכשסיים הליכת ארבע אמות הניח את החפץ, **חייב**, מפני שהעמידה שעמד 'לכתף' אינה נחשבת 'עמידה', ונמצא שהעביר את החפץ ד' אמות, בעקירה והנחה אחת.

[אופן נוסף ש'עמידה' לפוש, נחשבת 'הנחה']: ההולך עם חפץ על גופו או על ידיו, והולך ארבע אמות שלימות ברשות הרבים, ועומד **חוץ לארבע אמות**, אם **עמד לפוש**, **חייב**, שהרי זו הנחה, שהנחת גופו כהנחת חפץ.

[אופן נוסף ש'עמידה' לכתף, אינה נחשבת 'הנחה']: אבל אם עמד לאחר הד' אמות **לכתף**, **פטור**, שאין זו עמידה.

שאלה: מה החידוש של מאמר זה בשם רבי יוחנן, שעקירת חפץ בלא כונה אינה עקירה, והרי כבר לימדנו רבי יוחנן דין זה

שואלת הגמרא: **מאי קא משמע לן**, שאם כשהתחיל ללכת כשחפץ על גופו, לא הלך על מנת להוציא את החפץ, ואחר כך נמלך להוציא את החפץ, אינו חייב על כך, **שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך**, **הא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא** [הרי רבי יוחנן כבר אמר דבר זה פעם אחת],

דאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: המעביר חפצים מזוית לזוית בתוך רשות היחיד, ונמלך עליהן והוציאן, פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך.

תירוץ: רבי יוחנן אמר מאמר זה פעם אחת, ושני תלמידיו השמיעו זאת

עונה הגמרא: אמוראי נינהו ר' אלעאי ור' אמי, מר אמר לה בהאי לישנא, ומר אמר לה בהאי לישנא. אבל רבי יוחנן אמר מאמר זה פעם אחת.

הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית

תנו רבנן, המוציא מחנות [רשות היחיד] לפלטיא [רחבה שהסוחרים מתקבצים שם, והיא רשות הרבים], דרך סטיו [מקום שמוקף באבנים לישיבת הסוחרים ואינו מקום שהולכים שם רבים, והוא כרמלית].

[דעת תנא קמא:] חייב, שעקר מרשות היחיד והניח ברשות הרבים, הואיל ולא עצר בכרמלית.

[דעת בן עזאי:] ובן עזאי פוטר, כי 'מהלך כעומד' דמי, ונמצא שעקר מרשות היחיד וכשהלך בכרמלית, הרי זה נחשב ש'עמד' ו'הניח' את החפץ בכרמלית. ואחר כך המשיך בהליכתו ועקר את החפץ מהכרמלית, והניחה ברשות הרבים, ועל הכנסה והוצאה מכרמלית אין חייבים חטאת שאינה איסור מהתורה.

[טעמו של בן עזאי, מבואר. אבל מה הוא טעמו של רבנן:] מבררת הגמרא, בשלמא בן עזאי טעמו מבואר, קסבר, מהלך כעומד דמי.

אלא רבנן מה טעמם, נהי נמי דקסברי [אף שהם סוברים] מהלך לאו כעומד דמי, היכא אשכחנא כהאי גוונא דחייב [היכן מצאנו באופן כזה שאדם חייב כאשר מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית], ואולי לא חייביה התורה אלא במוציא מרשות היחיד לרשות הרבים ללא הפסקת רשות כרמלית ביניהם [שמהתורה אין חייבים על הוצאה והכנסה מכרמלית].

[ביאור א' בדעת רבנן:] אמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן

יום חמישי ט"ז אדר תש"פ

שבת דף ו

הגמרא מחפשת מקור לדעת רבנן שהמעביר חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, חייב. והרי היכן מצאנו דבר זה, אולי לא חייביה התורה אלא במוציא מרשות היחיד לרשות הרבים ללא הפסקת רשות כרמלית ביניהם.

ביאור א' בדעת רבנן: כשם שהמעביר יותר מד' אמות ברשות הרבים חייב, אף שכל עוד שאינו עוצר אינו חייב

אמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: מידי דהוה אמעביר חפץ ברשות הרבים, הרי זה כמו שמצאנו לגבי אדם שמעביר חפץ יותר מארבע אמות ברשות הרבים, **התם לאו אף על גב דכמה דנקיט ליה ואזיל פטור** [והרי שם כל זמן שהוא ממשיך להחזיק את החפץ בידו, והולך עימו, ואינו מניחו, הרי הוא פטור, שהליכה אינה נחשבת הנחה, ורק אם הוא מניח את החפץ או שעוצר מהליכתו הרי זה הנחה, הרי שהליכתו נחשב ל'מצב של פטור', ואעפ"כ: **כי מנח ליה** [כאשר הוא מניח את החפץ הוא] **חייב**, ולא פוטרים אותו בסברא שבאמצע הוא היה ב'מצב של פטור'.

הכא נמי [כך גם כאן, כשהולך מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, אף שבאמצע הוא ב'מצב של פטור'] **לא שנא** [אין הדין שונה], והרי הוא חייב על הוצאה זו.

[דחיית הביאור: כשהולך ומעביר יותר מד' אמות ברשות הרבים, הוא כ'מקום חיוב', אבל כרמלית היא 'מקום פטור']

דוחה הגמרא: **מי דמי** [וכי מקרים אלו דומים], **התם** [שם, כשמעביר חפץ יותר מד' אמות ברשות הרבים], אף שכל זמן שהוא הולך ולא מניח את החפץ, הוא ב'מצב של פטור, מכל מקום **כל היכא דמנח ליה** [כל מקום שהוא יניח את החפץ] **מקום חיוב הוא**, ולכן כיון שאינו הולך דרך 'מקום פטור' הוא חייב על הליכתו זו.

לעומת זאת **הכא** [כאן, כשמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית], **אי מנח ליה בסטיו** [אם הוא יעצור בדרכו ויניח את החפץ ב'סטיו' שהוא כרמלית], הרי **מקום פטור הוא**, שמהתורה אין חייבים על הנחה בכרמלית, ומהיכן אנו יודעים שהמעביר מרשות לרשות דרך רשות שפטורים עליה, חייב על העברה זו.

ביאור ב' בדעת רבנן, כשם שהמעביר ד' אמות מצומצמות חייב, אף שאם יעצור הוא יהיה פטור

אלא, מידי דהוה אמעביר [הרי זה כמו שמצאנו באדם שמעביר] **חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע אמות מצומצמות, התם** [שם במעביר בד' אמות מצומצמות] **לאו אף על גב דאי מנח ליה** [ועל אף שאם יניח את החפץ] **בתוך ארבע אמות הוא יהיה פטור**, שהרי לא העביר ד' אמות שלימות, ואף על פי כן שבאמצע הוא ב'מצב של פטור', **כי מנח ליה בסוף ארבע אמות חייב**,

הכא נמי [כך גם כאן, כשהולך מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, אף שבאמצע הוא ב'מצב של פטור'] **לא שנא** [אין הדין שונה], והרי הוא חייב על הוצאה זו.

[דחיית הביאור: כשהולך ומעביר חפץ ד' אמות ברשות הרבים, המקום 'בעצמותו' הוא 'מקום חיוב', אבל כרמלית היא 'מקום פטור']

דוחה הגמרא: מי דמי [וכי מקרים אלו דומים], התם [שם, לגבי המעביר ד' אמות מצומצמות ברשות הרבים] לגבי דהאי גברא [לגבי אדם זה] מקום פטור הוא [כיון שאם עוצר באמצע דרכו, נמצא שלא העביר את החפץ ד' אמות], אבל לכולי עלמא מקום חיוב הוא [שהרי אם יעבירו חפץ ארבע אמות ממקום אחר ברשות הרבים ויניחוהו כאן, יתחייבו על כך],

לעומת זאת הכא [כאן, כשמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית], הרי הכרמלית לכולי עלמא מקום פטור הוא, שמהתורה אין חייבים על הנחה בכרמלית, ומהיכן אנו יודעים שהמעביר מרשות לרשות דרך רשות שפטורים עליה, חייב על העברה זו.

ביאור ג' ברעת רבנן: כשם שהמעביר מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, חייב. אף שאם יעצור הוא יהיה פטור

אלא מידי דהוה אמוציא [הרי זה כמו שמצאנו באדם שמוציא] מרשות היחיד לרשות הרבים דרך צדי רשות הרבים [שצדדי רשות הרבים, כגון חצר שסמוכה לרשות הרבים, והמחיצה נשברה, ומקום המחיצה שהוא בין רשות הרבים לבית, נחשב 'צידי רשות הרבים', שאינו מקום הילוך של רבים, ודינו ככרמלית], התם [שם, במוציא מרשות היחיד לרשות היחיד דרך כרמלית], לאו אף על גב דאי מנח ליה [ועל אף שאם יניח את החפץ] אצדי רשות הרבים הוא יהיה פטור, שהרי זה כרמלית, ואף על פי כן שבאמצע הוא ב'מצב של פטור', וכי מנח ליה ברשות הרבים, חייב,

הכא נמי [כך גם כאן, כשהולך מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, אף שבאמצע הוא ב'מצב של פטור'] לא שנא [אין הדין שונה], והרי הוא חייב על הוצאה זו.

[שאלה על הביאור: כיצד תבאר עניין זה לפי הדעה שלא סוכרת שצידי רשות הרבים הם כרמלית]

מתקיף לה רב פפא, הניחא לרבנן דאמרי: צדי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמי.

אלא לרבי אליעזר (בן יעקב) דאמר: צדי רשות הרבים כרשות הרבים דמי, מאי איכא למימר, הרי לשיטתם לא מצאנו אופן שהמעביר מרשות לרשות דרך מקום פטור, חייב על כך.

[יישוב הביאור: כולי עלמא מודים שיש דין 'צידי רשות הרבים']

אמר ליה רב אחא בריה דרב איקא: אימור דשמעת לרבי אליעזר (בן יעקב) דאמר צדי רשות הרבים כרשות הרבים דמי, היכא דליכא חיפופי [במקום שאין ברזלים על הקרקע, שעושים זאת כדי למנוע עגלות להתקרב לכותל, ובמקום שאין יתדות כאלו, הרי נוח לרבים ללכת שם, והרי זה חלק מרשות הרבים].

אבל היכא דאיכא חיפופי [במקום שיש יתדות על הקרקע, ואין נוח לרבים להשתמש שם] מי שמעת ליה, שגם באופן זה הוא סובר שזה רשות הרבים, הרי ודאי שבאופן זה, הרי זה בכלל 'צידי רשות הרבים', ואפילו הכי המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך צידי רשות הרבים שהם כרמלית, חייב, הרי שיש לנו מקום לענין זה שהמוציא

מרשות לרשות דרך מקום פטור, חייב על כך. הלכך להא דמיא לכן המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, דומה לאופן זה, וזה הוא המקור לחיובו.

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית חייב לכולי עלמא

אמר רבי יוחנן: ומודה בן עזאי [אף שהוא סובר שההולך מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, שהוא פטור, כי הולך כעומד דומה, מכל מקום הוא מודה] בזורק מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית שחייב, שהרי החפץ אינו נחשב שהונח כלל בכרמלית.

[ראיה מברייטא, דעת תנא קמא:] תניא נמי הכי, המוציא מחנות [רשות היחיד] לפלטיא [רשות הרבים] דרך סטיו [כרמלית], חייב. אחד המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית, ואחד המכניס מרשות הרבים לרשות היחיד דרך כרמלית, ואחד הזורק, ואחד המושיט מרשות לרשות דרך כרמלית, חייב.

[דעת בן עזאי:] בן עזאי אומר: המוציא והמכניס דרך כרמלית פטור, שמהלך כעומד, והרי נח גופו בכרמלית. המושיט והזורק חייב.

תנו רבנן, ארבע רשויות לשבת, רשות היחיד. ורשות הרבים. וכרמלית. ומקום פטור.

א. רשות היחיד: מחיצות כגובה או עומק י' טפחים. על שטח כאורך ד' טפחים וברוחב ד' טפחים

ואיזו היא רשות היחיד:

חריץ, שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה.

וכן גדר (כותל) שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה,

זו היא רשות היחיד גמורה.

ב. רשות הרבים, שטח ללא מחיצות, רחב ט"ז אמה שהולכים בו הרבה אנשים

ואיזו היא רשות הרבים:

סרטיא [דרך שהולכים בה מעיר לעיר],

ופלטיא גדולה [רחבה של עיר, ששם מתקבצים לסחורה],

ומבואות [רחובות של העיר שרחבים ט"ז אמה] המפולשין [פתוחים משני ראשיהם לרחבה של עיר (שהיא רשות הרבים כאמור)],

זו היא רשות הרבים גמורה.

דין רשות היחיד ורשות הרבים

אין מוציאים מרשות היחיד זו, לרשות הרבים זו.

ואין מכניסים מרשות הרבים זו, לרשות היחיד זו.

ואם הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, והכניס [או שהכניס מרשות הרבים לרשות היחיד],

אם עשה זאת בשוגג, חייב חטאת.

במזיד בלא התראה, ענוש כרת.

ואם עשה זאת במזיד והתראה, נסקל.

ג. כרמלית [שטח ללא מחיצות ואינו מיועד להילוך רבים]

אבל ים, ובקעה [מקום שיש בו הרבה שדות], ואיסטונית [שטח לפני החנויות, שיושבים שם סוחרים], והכרמלית,

אינה לא כרשות הרבים [שאינם מקום הילוך של רבים, וגדר רשות הרבים הוא כמו ה'מדבר' כשישראל היו מצויים שם, והיה מקום הילוך של רבים], ולא כרשות היחיד [משום שהם דומים לרשות הרבים, שאין להם מחיצות].

ואין נושאים ונותנים בתוכה [אין מטלטלים בתוכם יותר מארבע אמות, מפני שהם דומים לרשות הרבים, וגזרו בהן רבנן אטו רשות הרבים]. ואם נשא ונתן בתוכה, פטור.

ואין מוציאים מתוכה לרשות הרבים. ולא מרשות הרבים לתוכה.

ואין מכניסים מרשות היחיד לתוכה, ולא מתוכה לרשות היחיד.

ואם הוציא והכניס פטור.

[חצרות ומבואות, הם רשות היחיד, והם צריכים עירוב מדרכנן]

חצרות של רבים [יש שורה של כמה בתים, ויש לכל בית פתח לחצר, ומהחצר יוצאים למבוי ומשם לרשות הרבים], ומבואות שאינן מפולשין [יש שורה של חצירות, והחצירות פתוחות למבוי. ומדובר במבוי שאינו פתוח לשתי צדדים אלא מצד אחד].

חצירות ומבואות אלו הם רשות היחיד מהתורה שהם מוקפים במחיצות, אך מדרכנן צריכים הם לערב [בחצר, בני הבתים משתתפים יחד בפת. ובמבוי, בני החצרות משתתפים יחד בפת], ולכן אם הם עירבו, מותרין הם להכניס ולהוציא מן הבתים לחצר, או מן החצרות למבוי. אבל אם הם לא עירבו, אסורים הם להכניס ולהוציא מהבית לחצר או מהחצר למבוי.

[וגזרו זאת חכמים לסייג שלא יוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, מפני שהוצאה מבית לחצר או מחצר למבוי, הרי זה דומה למוציא מרשות לרשות, שהרי בית מיוחד לבעליו, והחצר מיועדת לכמה בעלי בתים. וכן חצר שייכת לבני הבתים, והמבוי שייך להרבה בני חצירות].

ד. מקום פטור [מקום שאינו חשוב רשות לעצמו, מדריגה שלפני הכניסה]

[דעת תנא קמא:] אדם עומד על האיסקופה [מפתן, מדריגה שלפני הכניסה, שאינו רחב ד' טפחים, ואינו נחשב 'רשות' לעצמו, אלא הוא בטל אצל רשות היחיד ואצל רשות

הרבים], ולכן העומד במקום זה **נוטל מבעל הבית** [מרשות היחיד] ונותן לו. וכן נוטל מעני [מרשות הרבים] ונותן לו.

ובלבד שלא יטול מבעל הבית [מרשות היחיד] ונותן לעני [לרשות הרבים]. וכן לא יטול מעני [מרשות היחיד] ונותן לבעל הבית [לרשות הרבים], מפני שמזלזל באיסורי שבת לכתחלה לגרום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים דרך האיסקופה. וגזרו חכמים שלא יעשה זאת שמא יבוא להקל ולהוציא מרשות היחיד לרשות הרבים.

ואם נטל מבעל הבית ונתן לעני, שלשתן [העומד על האיסקופה, בעל הבית, והעני] פטורים.

[דעת אחרים:] אחרים אומרים: איסקופה משמשת שתי רשויות פעמים שהיא משמשת בתורת רשות יחיד, ופעמים כרשות הרבים, בזמן שהפתח פתוח, כלפנים. פתח נעול, כלחוץ, [ודבריהם יבוארו בהמשך הגמרא].

[מדריגה לפני הכניסה, שגבוהה י' טפחים ורחבה ד' טפחים]

ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, הרי זו רשות לעצמה, אף על פי שהיא רשות היחיד (כדין מקום גבוה י' ורחב ד'), מכל מקום אין מוציאין מן הבית לאיסקופה, ואף שיותר להעביר מרשות היחיד לרשות היחיד, מכל מקום מדרבנן אסור להעביר מאיסקופה לבית, והטעם יפורש בגמרא להלן].

אמר ר' [שנינו בברייתא]: זו היא רשות היחיד.

[בירוד: מה הברייתא באה למעט:]

הגמרא מבארת: למעוטי מאי?

[ביאור: הברייתא ממעטת שמקום המוקף שתי מחיצות אינו רשות היחיד]

מבארת הגמרא: למעוטי הא דרבי יהודה,

[דעת רבי יהודה שאם יש שתי מחיצות הוא רשות היחיד]: דתניא: יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צדי רשות הרבים [רשות הרבים עוברת באמצע, [ולמשל] בצד ימין של רשות הרבים יש לו בית, וכנגדו בצד שמאל של רשות הרבים יש לו בית, ורוצה לטלטל מבית לבית,

עושה [עמוד ב] לחי [מעמיד קרש (בצורה מאונכת בגובה י' טפחים ברוחב כל שהוא) מכאן סמוך לכותל בצד אחד הבתים [למשל הבית הימני] ולחי מכאן ומעמיד עוד לחי סמוך לכותל השני של אותו בית [למשל הבית הימני],

או קורה [או שמניח קורה (בצורה מאוזנת) בגובה של לפחות עשרה טפחים] מכאן [מקצה אחד של הבית (למשל של הבית הימני) עד בית השני] וקורה מכאן [מהקצה השני של אותו בית (למשל הבית הימני) עד לבית השני], ונושא ונותן באמצע.

מפני שלרבי יהודה אם יש שתי מחיצות, הרי זה רשות היחיד מדאורייתא, וכאן יש

שתי מחיצות של שני בתים, ורק צריך היכר של לחי או קורה שלא יבואו לטעות בין זה לרשות הרבים.

[דעת חכמים שאם יש שתי מחיצות הוא רשות הרבים:] אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך.

בירוד: מה הכרייתא מלמדת כנאמר 'רשות היחיד גמורה'

הגמרא מוסיפה לברר: ואמאי קרו ליה למה הברייתא קוראת לחריץ או לגדר העמוקים 'ו רחבים ד' רשות היחיד גמורה?

ביאור: הכרייתא מבארת שאם לא נגמרו המחיצות [שאינן ארבע מחיצות] אינו רשות היחיד כלל [ומותר אפילו לזרוק מרשות הרבים לתוכו]

מבארת הגמרא: מהו דתימא, כי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה [על מקום שמוקף שתי מחיצות] דלא הוי רשות היחיד, הני מילי לטלטל [שלחומרא אין זה רשות היחיד, אלא רשות הרבים, ואסור לטלטל בתוך מקום זה כי הוא דומה לרשות הרבים],

אבל לזרוק מודו ליה [מודים רבנן לרבי יהודה, שהזרוק מרשות הרבים לתוך שטח המוקף שתי מחיצות, חייב], כיון שמהתורה שתי מחיצות הם רשות היחיד,

קא משמע לן במה שאמרו 'זו היא רשות הרבים גמורה' שזו היא שנגמרו מניין מחיצות שלה, שיש לה מחיצות מכל צד, כגון חריץ, וכן גדר, היא רשות הרבים. אבל אם לא נגמרו מחיצות שלה שאין בה ארבע מחיצות אינה רשות היחיד כלל, ומותר לזרוק מרשות הרבים לתוך שטח זה.

אמר מר [שנינו בברייתא:] זו היא רשות הרבים.

בירוד: מה הכרייתא באה למעט

שואלת הגמרא: למעוטי מאי.

ביאור: הכרייתא באה למעט שמקום המוקף כפסי כיראות ורכים עוכרים שם אינו נחשב רשות הרבים הואיל ויש שם 'שם ד' מחיצות'

מבארת הגמרא: למעוטי אידך דרבי יהודה,

[דעת רבי יהודה, דרך הרבים מקלקלת 'שם מחיצות':] דתנן רבי יהודה אומר: אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתן [אסור למלאות מים מבור (שהוא רשות היחיד, שעומקו ' טפחים ורוחבו ד' טפחים) ולהניחם על שפת הבור (שהיא רשות הרבים), וכדי שעולי רגלים יוכלו להוציא מים מהבור הקילו חכמים להפוך את השטח שמסביב לבור לרשות היחיד על ידי הקפת סביבות הבור בארבע מחיצות קצרות, שכל מחיצה היא כעין זוית שנוטה לכאן ולכאן (בצורת האות ר), ובין מחיצה שבזוית זו למחיצה שבזוית השניה, יכול להיות רווח עד כעשר אמות]. אך אם דרך רשות הרבים עוברת ברווח שבין המחיצות,

אין זה רשות היחיד שהרבים מבטלים את המחיצה, ולכן **יסלקנה** [יעבירנה, את דרך הרבים] **לצדין**, שהרבים לא ילכו שם, ולא יבטלו את המחיצה.

[דעת חכמים, דרך הרבים אינה מקלקלת 'מחיצות':] **וחכמים אומרים: אינו צריך לסלק את דרך הרבים, שאינם מבטלים את המחיצה, הואיל ויש שם 'שם ארבע מחיצות'.**

בידור: מה הברייתא מלמדת כנאמר 'רשות הרבים גמורה'

ואמאי קרו ליה גמורה?

ביאור: אנב הרישא

[ביאור, לשון זה הוא אגב הרישא:] **אידי דתנא רישא 'גמורה', תנא נמי סיפא 'גמורה'.**

שאלה: למה לא אמרה הברייתא שהמדבר הוא רשות הרבים כמבואר בברייתא אחרת

שואלת הגמרא: ולחשוב נמי מדבר שהוא רשות הרבים,

דהא תניא, איזו היא רשות הרבים: סרטיא, ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין, והמדבר.

תשובה: הברייתא שאומרת שהמדבר הוא רשות הרבים הוא בזמן שישראל במדבר

אמר אביי: לא קשיא, כאן [מה שנאמר שהמדבר הוא רשות הרבים], מדובר בזמן שישראל שרויין במדבר [ואזי הוא מקום הלוחך לרבים]. כאן [מה שנאמר שהמדבר הוא רשות היחיד], מדובר בזמן הזה [שאינו מקום הלוחך לרבים, שלא מצויים הולכי מדבריות].

אמר מר: אם הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, והכניס [או שהכניס מרשות הרבים לרשות היחיד], בשוגג, חייב חטאת. במזיד [בלא התראה], ענוש כרת. ונסקל [במזיד עם התראה].

שאלה: מה הברייתא מחדשת שהמוציא חייב חטאת

שואלת הגמרא: בשוגג, חייב חטאת. פשיטא, שהרי כל מלאכות שבת חייבים עליהם כרת במזיד [כשלא היה התראה], והכלל הוא שכל שחייבים עליו כרת במזיד, חייבים עליו חטאת בשוגג, וחיובכרת על מלאכות שבת מפורש בתורה.

עונה הגמרא: במזיד ענוש כרת, ונסקל, אצטריכא ליה, שזה דבר חידוש שבמזיד עם התראה חייבים סקילה.

שואלת הגמרא: הא נמי פשיטא שעל חילול שבת במזיד והתראה יש סקילה, כמו שכתוב בתורה על 'המקושש' שסקלו אותו?

תשובה: יש ברייתא שעל אחת המלאכות אין חייבים, והחידוש הוא שהוצאה אינה מלאכה זו, וחייבים עליה

עונה הגמרא: הא קא משמע לן כדרב, דאמר רב מצאתי מגלת סתרים [שהסתירוה כיון

שהם דברי יחיד שלא נשנו בבית המדרש] בי [בבית מדרשו של] רבי חייא, וכתוב בה: איסי בן יהודה אומר: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, ואינו חייב אלא אחת [אם עשה את כל המלאכות ולא נודע לו בין המלאכות שחטא, אינו חייב אלא חטאת אחת, שכל חילול שבת גוף אחד של עבירה הוא].

[קושיא: בברייתא משמע שחייבים על כל המלאכות חטאת אחת, וקשה על כך:] איני [האמנם], והתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, והוינן בה [והקשינו במשנה זו], מנינא למה לי [הרי המשנה שם אומרת מה הם המלאכות ולשם מה צריך התנא לומר את המספר שיש 39 מלאכות], ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד, חייב על כל אחת ואחת [ולכן כתוב את המספר שבא להודיענו סכום החטאות שאדם חייב באיסורי שבת כשעשה את כל המלאכות ולא נודע לו ביניהם שחטא], הרי מפורש במשנה שחייבים על כל מלאכה ומלאכה בפני עצמה.

[ביאור הברייתא: יש מלאכה אחת שאין חייבים עליה:] אלא אימא [תאמר], שכך אומרת המגילת סתרים: אינו חייב על אחת מהן, שעל אחת המלאכות לא חייבים מיתה, והמגילת סתרים לא פירשה על איזו מלאכה לא חייבים.

[לפי זה מבואר חידוש הברייתא שחייבים סקילה על הוצאה:] והא קא משמע לן [וזאת השמיע לנו התנא של הברייתא] הא מהנך דלא מספקן [מלאכת הוצאה היא מהמלאכות שאין מסופקים בחיוב עליה, אלא חייבים עליה סקילה אם עבר במזיד, והיא לא המלאכה האחת שאין חייבים עליה].

בברייתא מבואר שבקעה היא כרמלית

אמר מר: אבל ים, ובקעה, והאיסטוונית, והכרמלית, אינן לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים.

שאלה: כמשנה שנינו שהבקעה היא רשות היחיד

שואלת הגמרא: ובקעה אינו לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים?

[דין 'בקעה' בקיץ:] והא תנן, הבקעה, בימות החמה [שאינן גשם ולא גודל בה זרעים] רשות היחיד לשבת [כיון שאינה הבקעה מקום הילוך של רבים, שרוב האנשים הולכים בדרך המרכזית, ולא בשדות שבצדדים (אפילו אם אין בהם זרעים)],

ורשות הרבים לטומאה [שספק טומאה (טומאת שרץ וכדומה) ברשות הרבים, טהור. ולומדים זאת מסוטה שאינה אסורה לבעלה מספק אלא אם 'נסתרה' (היתה עם אדם זר במקום סתר) שאינו מקום הילוך לרבים. הרי שבקעה שיש אנשים שנכנסים לשם, אינה רשות הרבים.

[דין 'בקעה' בחורף:] בימות הגשמים שהבקעה זרועה, ואין אדם נכנס לה, הרי היא רשות היחיד (לכאן ולכאן) [לכך ולכך] לא רק לענין שבת, אלא גם לענין טומאה.

הרי שלענין שבת, הבקעה היא רשות היחיד ולא כרמלית.

תשובה א [עולא]: בקעה היא כרמלית, והמשנה קודאת לה רשות היחיד כי אינה רשות הרבים
אמר עולא: לעולם כרמלית הויה, והזורק מרשות הרבים לתוכה אינו חייב. ואמאי קרי
לה רשות היחיד, לפי שאינה רשות הרבים.
רב אשי אמר:

יום שישי י"ז אדר תש"פ

שבת דף ז

הגמרא הקשתה על מה ששנינו בברייתא שהבקעה היא כרמלית ובמשנה שנינו שהיא רשות היחיד, ועולא תירץ שהיא אכן כרמלית [ומה ששנינו שהיא רשות היחיד, הכונה לומר שאינה רשות הרבים, אבל באמת היא כרמלית].

תשובה ב [רב אשי]: מדובר בבקעה שיש לה מחיצות שמהתורה היא רשות היחיד, ומדרכבן כיון שהוא שטח גדול שלא הוקף לצורך 'דיוור' יש לו דין כרמלית

רב אשי אמר: כגון דאית לה מחיצות, מה ששנינו במשנה שהבקעה היא רשות היחיד, מדובר בבקעה שיש לה מחיצות, שמהתורה רשות היחיד גמורה היא, [אף שהוא שטח גדול שלא הקיפו אותו במחיצות לצורך דיוורם], והזורק מרשות הרבים לתוך בקעה זו חייב, כדין המכניס מרשות הרבים לרשות היחיד

[ראיה לתירוץ זה ממאמר של עולא: וכי הא דאמר עולא אמר רבי יוחנן: קרפף [שטח גדול שמוקף מחיצות למחסן עצים] יותר מבית סאתים (מאה אמה אורך על חמישים אמה רוחב) שלא הוקף לדירה [שכאשר הקיפו את המקום במחיצות, לא נעשו המחיצות לצורך דיוור במקום],

ואפילו קרפף המוקף מחיצות, שהוא בגודל כור (אלף וחמש מאות אמה אורך על חמישים אמה רוחב) ואפילו כוריים (שלוש אלפים אמה אורך על חמישים אמה רוחב), הזורק מרשות הרבים לתוכו, חייב, כדין המכניס מרשות הרבים לרשות היחיד,

מאי טעמא? מחיצה היא [וכיון שיש למקום מחיצה, הרי היא רשות היחיד] אלא שמחוסרת דיוורין.

ומכל מקום מדרכבן, שטח זה, אף שהוא מוקף מחיצות, אם הוא יותר מבית סאתיים, כיון שהוא לא הוקף לצורך דיוור, יש לו דין כרמלית, ואסור לטלטל בתוכו.

בידור: מדוע עולא לא מתרץ כרב אשי, שמה ששנינו שהבקעה היא רשות היחיד, היינו בגלל שיש לה מחיצות

[מבררת הגמרא: בשלמא רב אשי לא אמר כדעולא, שהבקעה היא כרמלית, כיון שכתוב בברייתא שהבקעה היא רשות היחיד [ותירוצו של עולא דחוק, כדלקמן] ועולא מבאר שבקעה שיש לה מחיצות היא רשות היחיד, ולא כרמלית, כמבואר.

אלא עולא, מאי טעמא לא אמר כשמעתי, והרי עולא הוא הסובר שקרפף שלא הוקף לדירה הוא רשות היחיד, ואם כן מדוע לא תירץ עולא שמה שנאמר שהבקעה היא רשות היחיד, מדובר בבקעה שיש לה מחיצות.

ביאור: היות ונאמר כמשנה 'בקעה' ובקעה היא ללא מחיצות

אמר לך עולא: אי דאית לה מחיצות, בקעה קרי לה? קרפף היא, כיון שהמשנה מדברת על 'בקעה' אי אפשר לפרש שמדובר על מקום המוקף מחיצות שהוא נקרא 'קרפף' ולא בקעה.

[מה רב אשי עונה על טענה זו:] **ורב אשי, רשות היחיד קתני**, אף שזה דוחק לומר שבקעה היינו מקום מוקף מחיצות, אעפ"כ כך מסביר רב אשי, כיון שתירוצו של עולא, [שמה שהברייתא אמרה 'רשות היחיד', הכונה לכרמלית], דחוק יותר.

שנינו בברייתא: אבל ים, ובקעה ואיסטוונית **והכרמלית**, אינה לא כרשות הרבים ולא כרשות היחיד.

שאלה: אחר שהברייתא מפרטת מה הם המקומות שהם כרמלית, היא חוזרת ואומרת 'והכרמלית' שואלת הגמרא: **אטו כולהו נמי לאו כרמלית ניהו** [וכי כל אלו שהזכירו, ים ובקעה ואיסטוונית, אינם כרמלית, הרי עליהם הברייתא אומרת שאינם כרשות היחיד ואינם כרשות הרבים, הרי שהם רשות שלישית שהיא כרמלית], ומה כוונת הברייתא בהוסיפה 'והכרמלית'.

תשובה: הברייתא מרבה שקרן זווית הסמוכה רשות הרבים, היא כרמלית

מבאר הגמרא: **כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: לא נצרכה** הברייתא לומר כרמלית, **אלא לקרן זווית הסמוכה לרשות הרבים** [שיש שורת בתים, ואחד הבתים לא נבנה יחד עם כל השורה, אלא הוא נבנה יותר בעומק משאר הבתים, וכך נשאר שטח לבני רשות הרבים, אך לא נוח ללכת שם, כיון שאינו ב'דרך המלך', אלא בשקע בין הבתים],

דאף על גב דזימנין דדחקי ביה רבים, ועיילי לגוה [שאף על גב שלפעמים הרבים נדחקים ונכנסים לקרן זווית זו],

מכל מקום **כיון דלא ניהא תשמישתיה** [כיון שהשימוש בשקע זה אינו נוח, שאינו חלק ישר מ'דרך רשות הרבים', כאמור], לכן, **כי כרמלית דמי**.

דעה א': בין העמודים [עמודים במקומות המסחר לתליית הסחורה] הוא כרמלית

כי אתא [כאשר בא] רב דימי [מארץ ישראל] אמר רבי יוחנן: בין העמודין [עמודים ברחבה של עיר, ששם מתקבצין לסחורה, והסוחרים תולים את סחורותיהם על עמודים אלו] נידון ככרמלית.

מאי טעמא?

אף על גב דדרסי בה רבים [אף שהרבים הולכים בין העמודים], מכל מקום **כיון דלא מסתגי להו בהדיא** [כיון שאי אפשר ללכת שם ישר, שיש שם עמודים רבים באורך וברוחב, זה שלא כנגד זה, ואין נוח ללכת שם, ולכן], **ככרמלית דמיא**, [שרשות הרבים, הוא מקום שנוח לרבים ללכת שם, ולא דרכים כאלו].

דעה ב': איצטבא שלפני העמודים [אבנים המיועדים לשיבת התגרים כשטחי המסחר] הוא כרמלית

אמר רבי זירא אמר רב יהודה: **איצטבא שלפני העמודים, נידון ככרמלית.**

לדעה א', כל שכן שהאיצטבא היא כרמלית, שפחות נוח להשתמש שם מבין העמודים

למאן דאמר בין העמודים היא כרמלית, כל שכן שהאיצטבא היא כרמלית.

לדעה ב', רק איצטבא היא כרמלית, אבל בין העמודים היא רשות הרבים [מפני שנוח להשתמש שם]

למאן דאמר איצטבא היא כרמלית, איצטבא הוא כרמלית, דלא ניחא תשמישתיה.

אבל בין העמודים דניחא תשמישתיה, לא [אינו כרמלית אלא רשות הרבים].

[טעם אחר שבין העמודים הוא רשות הרבים]: לישנא אחרינא, אבל בין העמודים דזימנין דדרסי ליה רבים, כרשות הרבים דמיא.

זרק דבר ד' אמות ברשות הרבים והוא 'נח' כאויר רשות הרבים [שהוא נדבק על צידי לבינה]

אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא: לבינה [אורכה שלשה טפחים, ורחבה שלשה טפחים] זקופה ברשות הרבים, וזרק דבר ארבע אמות ברשות הרבים, וטח בפניה [החפץ נדבק בצידי הלבינה, כגון שזרק תאינה מיובשת או טיט], חייב, שהרי זה נחשב כמונח באויר רשות הרבים, [שצידי לבינה אינם רשות בפני עצמה, כיון שאינם 'מקום הראוי לשימוש מסויים', אלא הוא אויר רשות הרבים].

אם החפץ 'נח' על ראש הלבינה

אבל אם הדבר שזרק, נח על גבה [על ראש הלבינה], פטור, שלא עשה 'הנחה' ברשות הרבים, כיון שראש הלבינה אינה נידונית כ'אויר' רשות הרבים, שהרי היא 'מקום הראוי לשימוש בפני עצמו', וכיון שאין הרבים הולכים על הלבינה, אינה 'רשות הרבים', אלא היא מקום לעצמה.

חפץ ש'נח' על ראש לבינה, על קוצים, על צואה

[דעה א': הפטור בלבינה הוא רק אם היא גבוהה ג' טפחים. ובקוצים אפילו אם הם פחות מג':] אביי ורבא דאמרי תרוייהו: והוא שגבוה שלשה, דלא דרסי לה רבים, דהוי מקום לעצמה.

אבל אם הדבר שזרק 'נח' על היזמי והיגי [מיני קוצים], אף על גב דלא גביהי שלשה, אינו חייב על כך, שהם 'מקום פטור' לעצמו, שאף אם אינן גבוהים ג' טפחים, אין הרבים הולכים עליהם, כדי שלא יזוקו.

[דעה ב': הפטור [בלבינה ו]בקוצים, הוא רק אם הם גבוהים ג' טפחים, ובצואה אפילו אם היא פחות מג':] וחייא בר רב אמר: אפילו היזמי והיגי, אם הם פחות מג' דורסים עליהם עם הסנדלים, ולכן הם בטילים לרשות הרבים, אם אינם גבוהים ג' טפחים. אבל צואה, אף על גב שאינה גבוהה ג' טפחים לא דורסים הרבים עליה, ואינם מתבטלת לרשות הרבים.

[דעה ג': הפטור (בלבינה, בקוצים, ואפילו) בצואה הוא רק אם הם גבוהים ג':] ורב אשי אמר: אפילו צואה.

רב דימי: כרמלית היא לפחות שטח כגודל ארבעה על ארבעה טפחים

אמר רבה דבי רב שילא, כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: אין כרמלית פחותה מארבעה טפחים רוחב על ד' טפחים אורך. שפחות מד' טפחים על ד' טפחים הרי זה 'מקום פטור', ומותר לכתחלה להוציא משם לרשות הרבים ולרשות היחיד.

רב ששת: כרמלית היא עד עשרה

ואמר רב ששת: ותופסת הכרמלית בגובה עד עשרה טפחים.

מבררת הגמרא: מאי ותופסת עד עשרה?

הצעת ביאור: שטח מוקף מחיצות שהוא כרמלית, אם אין גובה המחיצות עשרה טפחים אינו כרמלית

אילימא אם תאמר שהדברים נאמרו על כרמלית מוקפת מחיצות, כגון בקעה גדולה יותר מסאתיים שלא הקיפו אותה במחיצות לצורך דירה (שבגלל גודלה ומטרת המחיצות, אינה רשות היחיד אלא כרמלית), דאי איכא מחיצה עשרה הוא דהוי כרמלית, ואי לא, לא הוי כרמלית.

דחיית ההצעה: רב אמר שמקום מוקף מחיצות שהוא כרמלית, היינו אף שאין בגובה המחיצות י' טפחים

ולא וכי כרמלית מוקפת מחיצות פחות מ' טפחים, אינה כרמלית?

והאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב: בית שאין בתוכו עשרה, וקריו [עובי התקרה] משלימו לעשרה,

על גגו [שהוא גבוה עשרה, והרי הוא רשות היחיד] מותר לטלטל בכולו.

בתוכו, אין מטלטלין בו אלא ארבע אמות, שכיון שהמחיצה שבתוך הבית [ללא עובי התקרה] אינה עשרה, נמצא שחלל הבית לא מוקף במחיצה עשרה, הוי כרמלית, הרי שכרמלית היא כשהמחיצות אינם בגובה עשרה.

ביאור חדש: כרמלית [בין שיש לה מחיצות ובין שאין לה] היא עד גובה עשרה טפחים. ומעל עשרה טפחים הוא 'מקום פטור' ומותר לטלטל

אלא מאי ותופסת עד עשרה?

דעד עשרה, הוא דהויא כרמלית. למעלה מעשרה טפחים, לא הוי כרמלית, כגון בקעה או ים שהם כרמלית, היינו עד עשרה טפחים, אבל למעלה מעשרה אין שם כרמלית על אורו [כגון שקולט דבר מאויר הכרמלית, או שיש כותל שעומד בכרמלית, ודבוק

דבר מה בצידי הכותל, למעלה מעשרה טפחים, מותר להוציאו לכתחילה משם לרשות היחיד ולרשות הרבים, דאין שם כרמלית עליו].

[ראיה לביאור זה, מדברי שמואל]

וכי הא דאמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא [חריף], לא תיהוי במילי דשבתא [אל תתעסק בדברי רשויות שבת] למעלה מעשרה טפחים.

[הגמרא מבארת דברי שמואל, אם נאמר שכונתו לרשות היחיד]: למאי הלכתא, אילימא דאין רשות היחיד שולטת בחצר באויר למעלה מעשרה, אלא מקום פטור הוא ובטל אף לגבי רשות הרבים,

[הרי אפשר לומר כך:], שהרי והאמר רב חסדא: נעץ קנה [שאין רחב ארבעה] ברשות היחיד, וזרק מרשות הרבים, ונח על גביו, אפילו אם הקנה גבוה מאה אמה חייב, מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע.

[אם נאמר שכונת שמואל לרשות הרבים:] [עמוד ב] אלא דאין אויר רשות הרבים למעלה מעשרה,

[הרי גם כך אי אפשר לומר כך:], שהרי מתניתין היא, [ולמה ליה לשמואל לאשמעינן], דתנן הזורק ארבע אמות ברשות הרבים, והדבר שזרק נדבק בכותל בצד הכותל, [כגון שזרק תאינה שהיא נדבקה על כותל], אם היא נדבקה בכותל למעלה מעשרה טפחים, הרי זה כזורק באויר רשות הרבים למעלה מעשרה שהוא 'מקום פטור' ופטור על כך.

ואם הדבר הונח על הכותל למטה מעשרה טפחים, הרי זה כזורק בארץ [בקרעק רשות הרבים] וחייב על כך.

הרי מבואר במשנה זו שאויר רשות הרבים הוא כרשות הרבים רק עד עשר טפחים ולמעלה מכך הוא כרמלית, ואם כן שמואל לא היה צריך להשמיע לנו דבר שמפורש במשנ.

[אלא מוכח שכוונת שמואל לכרמלית:] אלא אכרמלית, דאין כרמלית למעלה מעשרה [וכמו שאמר רב ששת, וכמבואר].

מדברי רב דימי מבואר שכרמלית יש בה קולא כרשות היחיד שבפחות משטח בגודל ארבעה על ארבעה טפחים אינה כרמלית. ומדברי רב ששת מבואר שכרמלית יש בה קולא כרשות הרבים: שהיא רק עד גובה עשרה

ואקילו בה [בכרמלית] רבנן, מקולי רשות היחיד ומקולי רשות הרבים [הואיל ואיסורה מדבריהם]

מקולי רשות היחיד, דאי איכא מקום ארבעה, הוא דהויא כרמלית. ואי לא, מקום פטור בעלמא הוא [כרשות היחיד שפחות מד' טפחים אינו רשות היחיד, וכן אינו כרמלית, ומותר לכתחילה להכניס או להוציא אליו מרשות הרבים].

מקולי רשות הרבים, דעד עשרה טפחים, הוא דהויא כרמלית. למעלה מעשרה טפחים,

לא הויא כרמלית, [כרשות הרבים, שמעל י' טפחים אינו רשות הרבים, ומותר לכתחילה להכניס ולהוציא משם לרשות אחרת].

בית שחללו פחות מעשרה טפחים. אבל עם עובי הגג (התיקרה) הוא עשרה טפחים

גופא. אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב: בית שאין תוכו עשרה, וקריו משלימו לעשרה,

[על הגג: הוא רשות היחיד] על גגו, מותר לטלטל בכולו.

[בתוך הבית: הוא כרמלית:] בתוכו, אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות.

חפר באמצע קרקע הבית שטח בגודל ארבעה על ארבעה טפחים שגובהו עשרה טפחים [שיעור רשות היחיד]

אמר אביי: ואם חקק בו בקרקע הבית באמצעיתו חפירה של ארבעה טפחים אורך, על ארבעה טפחים רוחב, והשלימו לעשרה [וכך השלים את גובה חלל הבית שמעל החפירה לעשרה טפחים], מותר לטלטל בכולו, בכל הבית, ולא רק בחפירה.

מאי טעמא?

היות ויש בבית חלק שטח שהוא רשות היחיד [ד' על ד' בגובה י'], שאר חלקי הבית שאינם בגובה עשרה טפחים הוי חורי רשות היחיד [כמו כותלי רשות היחיד ובהם חורים כלפי רשות היחיד]. וחורי רשות היחיד, כרשות היחיד דמו, [וכך גם כאן כיון שבמקום החפירה הוא רשות היחיד, שאר הבית נחשב כ'תשמישי רשות היחיד', והוא טפל אל רשות היחיד, ודינו כרשות היחיד].

חורי רשות היחיד [כתלים של רשות היחיד ובהם חורים כלפי רשות היחיד]

דאיתמר, חורי רשות היחיד, כרשות היחיד דמו.

חורי רשות הרבים [כתלים של רשות הרבים ובהם חורים כלפי רשות הרבים]

חורי רשות הרבים

[דעה א':] אביי אומר: כרשות הרבים דמו.

[דעה ב':] רבא אומר: לאו כרשות הרבים דמו, אלא רשות לעצמן הן, ואם רחבים ארבע הוי כרמלית, ואי לא הוי, מקום פטור.

שאלה על דעה א': למה קרן זוית היא כרמלית ואינה בכלל חורי רשות הרבים

אמר ליה רבא לאביי: לדידך דאמרת חורי רשות הרבים, כרשות הרבים דמו,

מאי שנא מהא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן לא נצרכה הברייתא לשנות ברשויות

שבת 'והכרמלית' [שהרי כבר הזכירה ים ובקעה וכו'] אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים שגם היא כרמלית, ותיהוי כחורי רשות הרבים, ומדוע דינה ככרמלית.

תשובה: בקרן זוית לא נוח להשתמש, ולכן אין זה רשות הרבים

עונה הגמרא: התם [בקרן זוית] לא ניחא תשמישתיה, ולכן דינה ככרמלית. הכא [בחורי רשות הרבים] ניחא תשמישתיה, ולכן דינם כרשות הרבים.

שאלה על דעה א': כשהקשו כיצד עושים הנחה על קיר [שהחפץ לא יחזור לתוך ד' אמות], למה לא תירצו שיש חור בקיר, והחפץ 'הונח' בתוך החור, וחורי רשות הרבים דינם כרשות הרבים [ברייטא שהזורק על כותל ברשות הרבים, חייב]: תנן, הזורק ארבע אמות בכותל, למעלה מעשרה, כזורק באויר. למטה מעשרה טפחים, כזורק בארץ.

[מדוע חייב, הרי החפץ אינו מונח על הקיר] והוינן בה, מאי כזורק בארץ, והא לא נח, כי אם זורקים חפץ על קיר חלק, החפץ 'מכה בכותל' וקופץ לאחוריו, והוא חוזר לתוך ארבע אמות, ונמצא שלא טלטל כלל ד' אמות ברשות הרבים.

[וביארנו את הברייתא: שזרקו תאינה שנדבקה על קיר חלק:] ואמר רבי יוחנן בדבילה שמינה שנו.

[ביאור הקושיא: למה לא תירצו שיש חור בקיר רשות הרבים, והחפץ נכנס לחור:] ואי סלקא דעתך חורי רשות הרבים כרשות הרבים דמו, למה לי לאוקמה בדבילה שמינה. לוקמה בצרור וחפץ ודנח בחור.

ומכך שרבי יוחנן לא העמיד המשנה באופן זה, מוכח שהוא סובר שחורי רשות היחיד אינם כרשות היחיד.

תשובה א': דרכם של אכנים וחפצים שנזרקים לתוך חור בקיר, לעוף חזרה מהחור

זימנין משני לה שאני צרור וחפץ דמיהדר ואתי [שהם חוזרים ובאים], ואף אם מדובר בכותל שיש בו חור, אין הדרך של צרור וחפץ לנוח על ידי זריקה במקום שנופלין שם, ולכן ביאר רבי יוחנן שמדובר בדבילה שמינה שהיא נדבקה לכותל.

תשובה ב': מדובר בקיר שאין בו חור

זימנין משני לה, מדובר בכותל דלית ביה [שאינו בו] חור, ולכן רבי יוחנן לא ביאר שמדובר כשיש בכותל חור.

[ראיה שבקיר אין חור:] ממאי, מדקתני רישא, זרק למעלה מעשרה טפחים, כזורק באויר [רשות הרבים למעלה מעשרה, שהוא מקום פטור, ועל כן הוא פטור].

[ביאור הראיה:] ואי סלקא דעתך [ואם עולה על דעתך שמדובר], בכותל דאית ביה חור, אמאי כזורק באויר [למה הוא פטור כזורק באויר מקום פטור], הא נח בחור [הרי החפץ 'נח' בחור], ו'החור' הרי דינו כרשות היחיד, ואם כן הרי הוציא מרשות הרבים לחור בכותל שהוא רשות היחיד.

[הצעת דחיית הראיה]: וכי תימא מתניתין דלית בהו [ואם תאמר שמדובר במשנה בחור בכותל שאין בו] ארבעה על ארבעה, ולכן אינו רשות היחיד.

[דחיית ההצעה]: והאמר רב יהודה אמר רבי חייא, זרק למעלה מעשרה טפחים, והלכה ונחה בחור כל שהוא בתוך הכותל, באנו למחלוקת רבי מאיר ורבנן, דרבי מאיר סבר: חוקקין להשלים [דבר שאין בו שיעור, ויש שם עובי ורוחב לחקוק ולהשלים לכשיעור אמרינן כמאן דחקוק דמי]. ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים,

נמצא שלדעת רבי מאיר אף שאין בחור שבכותל רוחב ד' על ד', כין שיש מקום בכותל לחקוק ולהגדיל את החור לד' על ד', דינו כאילו כבר הגדילו את החור, והוי רשות היחיד, וסתם משנה ר' מאיר. ואם זורק מרשות הרבים לחור כזה שבכותל של רשות היחיד, הרי העביר מרשות הרבים לרשות היחיד, ולמה כתוב במשנה שהוא פטור.

אלא לאו שמע מינה, שמדובר במשנה בכותל דלית ביה חור, וכיון שזה לא נח בתוך חור בקיר, אלא נדבק לצד הקיר [שמדובר בדבילה או טיט], הרי זה באויר רשות הרבים, ואם הוא למעלה מעשרה טפחים, הוא מקום פטור, ואם הוא למטה מעשרה, הוא רשות הרבים, ולכן חייב.

שמע מינה שהברייתא מדברת בכותל שאינו בו חור.

ברשות היחיד אין צריך לעשות הנחה על מקום ד' על ד'

גופא, אמר רב חסדא: נעץ קנה ברשות היחיד, וזרק ונח על גביו, אפילו גבוה מאה אמה, חייב מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע, וחייב אף שהניח על קנה שאינו רחב ד' על ד'.

הצעת תליית ענין זה במחלוקת רבי ורבנן

לימא רב חסדא דאמר כרבי, דתניא זרק [חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד] ונח על גבי זיז כל שהוא, רבי, מחייב [שברשות היחיד לא צריך הנחה על גבי מקום ארבעה טפחים]. וחכמים פוטרים [כי לא הניח על מקום ארבעה].

[אלמא לרבי לא בעינן [לא צריך ברשות היחיד הנחה על] מקום ארבעה על ארבעה].

שבת קודש י"ח אדר תש"פ

שבת דף ח

רב חסדא אמר שברשות היחיד לא צריך להניח על מקום ד' על ד'. והגמרא ניסתה לתלות את דבריו במחלוקת רבי וחכמים שנחלקו אם המניח על זיז כל שהוא חייב או פטור.

דחיית ההצעה: ברשות היחיד לכולי עלמא אין צריך הנחה על מקום ד', והתנאים נחלקו בעניין אחר [על עלים של האילן שהם ברשות אחרת מהגזע]

אמר אביי: ברשות היחיד דכולי עלמא לא פליגי, כדרב חסדא, שברשות היחיד לא צריך הנחה על מקום ד'.

אלא הכא [כאן, מחלוקת רבי וחכמים] היא באילן העומד ברשות היחיד, ונופו [וענף שלו] נוטה לרשות הרבים, וזרק מתחילת ארבעה לסוף ארבעה, ונח אנופו,

דרבי סבר, אמרינן שדי נופו בתר עיקרו [תשליך את הענף שלו אחרי הגזע, שהוא נגרר אחר העיקר, וכיון שהגזע ברשות היחיד, גם הענף והעלים יש להם דין רשות היחיד. נמצא שהוא העביר מרשות הרבים לרשות היחיד].

ורבנן סברי, לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו, והענף נחשב ברשות הרבים, נמצא שלא העביר מרשות הרבים לרשות היחיד.

דעת אביי, אופן א': זרק חפץ [כוורת, סלסלה עגולה קטנה] מרשות היחיד לרשות הרבים, חייב

[גבוהה עשרה ואינה רחבה ששה]: **אמר אביי: זרק כוורת סלסלה עגולה מרשות היחיד לרשות הרבים, אפילו גבוהה עשרה, ואינה רחבה ששה כל שאינה רחבה ששה טפחים באמצעיתה, חייב שהרי זרק 'חפץ' מרשות לרשות**

אופן ב': זרק 'רשות היחיד' [סלסלה גדולה שרפנותיה נחשבות ל'מחיצות', ויש בה רוחב ד' על ד' (וכיון שהיא עגולה צריך שיהיה בה רוחב ו')] מרשות היחיד לרשות הרבים פטור. שבמשכן זרקו חפצים [מחטים] זה לזה, ולא היו זורקים רשויות

אבל אם הסלסלה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ששה טפחים, הזורקה מרשות היחיד לרשות הרבים פטור, שהסלסלה היא רשות לעצמה, כיון שרשות היחיד הוא ריבוע של ד' טפחים על ד' טפחים, וריבוע כזה, האלכסון שלו (שהוא המרחק בין הקוטבים הכי רחוקים של הריבוע) כששה טפחים.

אבל עיגול שרוחבו ד' טפחים, גם אלכסונו הוא ד' טפחים, שהרי בעיגול אין קוטב רחוק יותר. והנה כיון שלעיגול אין זוויות, אם באמצע הוא רחב ד', בראש העיגול או בתחתית העיגול הוא פחות רחב, ורק אם רוחב העיגול הוא קרוב לששה טפחים, יש בתוכו ריבוע שלם של ד' על ד' טפחים.

[החשבון המדוייק הוא: שריבוע שרוחבו טפח, אלכסונו הוא: טפח ושתי חמישיות. נמצא

שריבוע שיש ברוחבו ארבעה טפחים, יש באלכסונו חמישה טפחים ושלושה חומשין, ונמצא שכוורת שיש בה חמשה טפחים ושלושה חומשין, יש ברוחבה טפח והרי היא 'רשות היחיד', והזורקה אינו חייב מהתורה. אלא שאביי מחמיר 'מדרבנן' שלא להתיר זריקת כוורת אלא אם יש בה ששה טפחים].

רבא חולק על אופן א': כורת שהיא 'חפץ' [פחות מו' טפחים] אבל היא גבוהה עשרה, יש בה קנים כולטים מעשרה, וחלקה מונח מחוץ לעשרה שהוא 'מקום פטור' והזורק חפץ שחלקו מונח מחוץ ל' טפחים פטור עליו

רבא אמר: אפילו אם הכוורת אינה רחבה ששה, פטור.

מאי טעמא? הואיל והכורת גבוהה עשרה אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה, שהרי כוורת עשויה מקנים או נצרים של עלי דקל וכדומה, ויש קנים שבולטים ועולים למעלה מעשרה טפחים, שהוא אויר מקום פטור, וכיון דלא ניחא כולה ברשות הרבים לא היא הנחה לאיחיובי.

[אבל אביי אינו מודה לסברא זו, שאינו מחשיב את הקרומיות, שכיון שהכלי הוא בתוך עשרה, אף שיש קנים שבולטים, הרי זה נחשב שהחפץ הוא בתוך עשרה].

זרק סלסלה [קטנה] הפוכה כשהפתח שלה כלפי הקרקע, וזרקתה. אופן א', גובהה ז' ומשהו [יחד עם לבוד שלש פחות משהו, הרי כולה ברשות הרבים]

סלסלה שאינה רחבה ו' ואינה רשות אלא חפץ, וכפאה על פיה [זרקתה כאשר היא הפוכה והפתח שלה כלפי הקרקע], אם גובה הסלסלה עד שבעה ומשהו, חייב, שהואיל והכלי הפוך, גג הכוורת למעלה, והמחיצות כלפי מטה, כאשר המחיצות מגיעות עד לפחות משלשה טפחים סמוך לקרקע, הרי הם כבר נקראים מונחים מדין 'לבוד' [הלכה למשה מסיני ב'מחיצות' שכאשר יש רווח אויר אחריהם פחות מג' טפחים, המחיצות 'נמשכות' ג' טפחים פחות משהו] נמצא שנוסף לכוורת עוד שלש טפחים פחות משהו, ויחד עם גובה הכוורת שבע ומשהו, הם עשר טפחים, ונמצא שכאשר הכורת גבוהה מהקרקע ג' טפחים פחות משהו, הכוורת נחשבת כוורת עם מחיצות עשרה טפחים שמונחת ברשות הרבים.

אופן ב', גובהה ז' וחצי [יחד עם לבוד שלש פחות משהו, הרי אין כולה ברשות הרבים]

אבל אם הכוורת היא בגובה שבעה ומחצה, או אפילו שבע ושני משהו, פטור, שכאמור הכוורת נחשבת למונחת כבר, משלשה טפחים פחות משהו, ויחד עם גובה הכוורת שבעה ושני משהו, הם יותר מעשר טפחים, ונמצא שלא נחה כולה ברשות הרבים, שמעל עשר טפחים כבר אינו רשות הרבים.

[דין זה הוא גם לאביי וגם לרבא, שהם לא נחלקו אלא בקרומיות של קנה אם מחשיבים אותם או לא, אבל הם לא נחלקו על דין לבוד במחיצות].

רב אשי חולק על אופן ב':

רב אשי אמר: אפילו שבעה ומחצה, חייב.

מאי טעמא? מחיצות לתוכן עשויות להניח בהן דבש, ולא לכופן כלפי מטה, הלכך אין כאן תורת לבוד.

'הנחה' על עמוד כנוכה תשעה טפחים, ברשות הרבים, כשרבים מכתפים עליו, דינו כהנחה ברשות הרבים

אמר עולא: עמוד תשעה שהוא ראוי לכתף עליו, שאנשים הולכים **ברשות הרבים** עם משאות על גבם, **ורבים מכתפין עליו** [שנוח לרבים להוריד את החבילות מהכתף ולהניח אותם על עמוד תשעה שהוא לא גבוה מדאי ולא נמוך מדאי, ואחר כך חוזרים ומסדרים את החבילה על כתפיהם], **וזרק מתחילת ד' לסוף ד', ונח על גביו** [על גבי עמוד זה] **חייב**, שהעמוד נחשב לרשות הרבים, ונמצא שעשה עקירה והנחה ברשות הרבים.

מאי טעמא עמוד זה נחשב רשות הרבים?

היות ועמוד שהוא פחות **פחות משלשה, מדרס דרסי ליה רבים**, שהרבים הולכים על העמוד והוא חלק מרשות הרבים.

אם הוא עמוד **משלשה טפחים ועד תשעה טפחים, לא מדרס דרסי ליה**, אין הולכים עליו, כיון שהוא גבוה, ולא נוח לטפס תוך כדי הליכה על עמודים גבוהים, ולכן אינו רשות הרבים מצד הליכת הרבים, כי הרי הרבים אינם הולכים עליו, **ולא כתופי מכתפי**, אין אנשים מורידים חפצים מהכתף כדי להניח על העמוד, ולכן אינו רשות הרבים מצד ה'שימוש' שלו, שאינו תשמיש לבני רשות הרבים.

אם העמוד בגובה **תשעה, ודאי מכתפין עילויה** [הרבים בודאי משתמשים בעמוד כדי להוריד את חפציהם מהכתף], וכיון דצריך הוא לרבים, רשות הרבים הוא, כיון שהוא תשמיש לבני רשות הרבים [ודין זה אף כשאין העמוד רחב ד' על ד', כיון שהוא משמש את בני רשות הרבים].

דעת רב יוסף: גומא עמוקה תשעה ברשות הרבים, היא רשות הרבים

אמר ליה אבבי לרב יוסף: גומא עמוקה תשעה מאי, האם אומרים שכיון שבני רשות הרבים ההולכים בדרך מניחים שם חפציהם עד שהם חוזרים מדרכם והם לוקחים את חפציהם, הרי רבים צריכים להשתמש במקום זה, והרי הוא בכלל רשות הרבים.

אמר ליה רב יוסף: וכן בגומא, הרי היא רשות הרבים.

דעת רבא: גומא הנ"ל אינה רשות הרבים, שתשמיש על ידי הדחק לא שמייה תשמיש

רבא אמר: בגומא לא, אינה רשות הרבים.

מאי טעמא, תשמיש על ידי הדחק לא שמייה תשמיש, הלכך לאו צורך רבים הוא, אלא כרמלית הוא.

שאלה א' על רבא: בכרייתא משמע שגומא העומדת ברשות הרבים שעומקה תשעה היא רשות הרבים

איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא: היתה קופתו מונחת ברשות הרבים, וקופתו גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, אין מטלטלין לא מתוכה לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכה [מפני שהקופה היא רשות היחיד].

אבל אם הקופה היא פחות מכן [פחות מגובה עשרה או פחות מרוב ארבעה], מטלטלין [מותר להוציא מתוכה לרשות הרבים או להכניס מרשות הרבים לתוכה (ואינה כרמלית, שלא גזרו רבנן דין 'כרמלית' בכלים)].

וכן בגומא.

[ביאור הראיה:] מאי לאו שמה שנאמר בסיום הברייתא 'וכן בגומא', נאמר אסיפא [שבקופה פחות מגובה עשרה מטלטלין מתוכה לרשות הרבים, וכן בגומא שאינה עמוקה עשרה (אלא תשעה, שפחות מתשעה ודאי אינו רשות הרבים) מטלטלים ממנה לרשות הרבים, ומרשות הרבים לתוכה, כיון שהרבים משתמשים בגומא כזו, להניח חפציהם. הרי שגומא עמוקה תשעה [שמשתמשים בה קצת] הרי היא רשות הרבים.

דחיית השאלה

לא, ארישא, מה שנאמר 'וכן בגומא', הרי זה נאמר על הרישא [שבקופה גבוהה עשרה היא רשות יחיד], וכן גומא עמוקה עשרה הרי היא רשות היחיד.

שאלה ב: בכרייתא מוכח שגומא בעומק תשעה היא רשות הרבים כי תשמיש על ידי הדחק שמיא תשמיש

איתיביה, [עמוד ב] נתכוון לשבות ברשות הרבים [אסור ללכת בשבת יותר מאלפיים אמה מחוץ לעיר. אם מניח 'עירוב תחומין' ומתכוון לקנות שביתתו שם, יכול ללכת ממקום עירובו עוד אלפיים אמה], והניח עירובו בבור, למעלה מעשרה טפחים, עירובו עירוב.

למטה מעשרה טפחים, אין עירובו עירוב.

[הצעה: מדובר בבור שעומקו עשרה:] היכי דמי, אילימא בבור דאית ביה עשרה [איך מדובר, אם מדובר בבור שעומקו עשרה טפחים].

ולמעלה [ומה שנאמר בכרייתא 'למעלה' היינו:] דדלאי ואותביה [שהגביהו והניחו למעלה מעשרה טפחים מקרקעיתו של בור].

ולמטה [ומה שנאמר בכרייתא 'למטה' היינו:] דתתאי ואותביה [שהשפילו והניחו למטה מעשרה טפחים מקרקעית הבור].

[דחיית ההצעה:] והרי אי אפשר לבאר כך, שהרי בור שעומקו י' טפחים הוא רשות היחיד, ואם כן כיצד עירובו מועיל כשהמאכל למעלה מעשרה טפחים, מה לי למעלה, ומה לי למטה, הוא במקום אחד [שהרי הוא יתכוין שתהא שביתתו ברשות הרבים], ועירובו במקום אחר הוא [בבור שהוא רשות היחיד], ואינו יכול להוציא מרשות היחיד לרשות

הרבים לאוכלו, ויטוד ה'עירוב' הוא שמניח פת במקום שיוכל לאוכלו אם ירצה, שאדם קונה שביתה במקום ש'מאכלו' שם.

[ביאור חדש בברייתא: **אלא לאו** מה שנאמר למטה מעשרה, היינו שקרקעיתו של בור למטה מעומק עשרה, שחלל הבור עשרה, והוי רשות היחיד, ואז אין עירובו עירוב.

ומה שנאמר למעלה מעשרה היינו **בבור דלית ביה עשרה** [למעלה מעשרה- פחות מעומק עשרה שאין בו עשרה (אלא תשעה)], ו**קתני עירובו עירוב**, כי יכול להוציאו מהבור שאין בו עומק עשרה, שאין דינו כרשות היחיד אלא כרשות הרבים (מפני שהרבים משתמשים בו להצניע את חפציהם, ואי אפשר לומר שמדובר בבור פחות מעומק תשעה, שלא מצינו שבור פחות מעומק עשרה, נחשב רשות הרבים, אלא בעומק תשעה שאפשר להשתמש בו על ידי הדחק).

[לפי ביאור זה יש ראייה שבור ברשות הרבים עמוק תשעה נחשב רשות הרבים, וקשה על דברי רבא: **אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש**, שכיון שהרבים משתמשים לפעמים בבור תשעה טפחים, אין זה כרמלית, אלא רשות הרבים.

דחיית הראיה

[אופן א' לדחיה: **זמנין משני ליה, הוא ועירובו בכרמלית** [מדובר באופן שהיה בור זה בבקעה שהיא כרמלית, והוא נתכוון לשבות בבקעה שהיא כרמלית, והבור עצמו כיון שאינו עמוק עשרה, הוא גם כן כרמלית.

ואמאי קרי לה רשות הרבים [ולמה הברייתא קוראת לבקעה רשות הרבים, שהרי בברייתא כתוב 'נתכוין לשבות ברשות הרבים']?

לפי שאינה רשות היחיד, שברשות היחיד, אם יש לו בור בחצר, בין אם הבור עמוק עשרה בין אם אינו עמוק עשרה הוא רשות היחיד, וממילא אם בא לקנות שביתה ברשות היחיד, גם אם הניח את העירוב בבור עמוק עשרה טפחים, עירובו עירוב. ורק במקום שאינו רשות היחיד [כלומר בכרמלית, יש הבדל בעומק הבור, שאם הוא עמוק תשעה הוא כרמלית, וביותר מכך הוא רשות הרבים, (ואת עניין זה ביארה הברייתא באומרה 'רשות הרבים', להוציא מרשות היחיד, שאין בו חילוק זה)]

[אופן ב' לדחיה: **וזמנין משני ליה, הוא ברשות הרבים. ועירובו בכרמלית**, שמדובר שהעירוב בבור שהוא פחות מעומק עשרה, והוא כרמלית, כיון שהשימוש בבור בעומק תשעה, אין נוח השימוש בו, ותשמיש על ידי הדחק לאו שמיה תשמיש, ולכן אין דינו כרשות הרבים אלא ככרמלית,

ואעפ"כ שאין יכול להוציא בשבת את העירוב מכרמלית לרשות הרבים, מכל מקום עירובו עירוב, **ורבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות**, כיון שלדעת רבי שבות שגזרו חכמים באיסורי שבת, לא גזרו עליה בבין השמשות [שהוא ספק יום ספק לילה, אלא רק כשחשיכה ודאי], הלכך, כיון שההוצאה מכרמלית לרשות הרבים היא איסור דרבנן, ובבין השמשות ראוי ליטלו משם ולאוכלו, כי לדעת רבי לא גזרו על שבות בין השמשות, לפיכך קנה עירוב, שהעירוב מועיל כשיכול לאוכלו בבין השמשות, שאז הוא הזמן שצריך 'לקנות שביתה'.

ראיה לתשובה זו, שתשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש

ולא תימא דחויי קא מדחינא לך [ואל תאמר שאני רק דוחה את ראייתך, שאין להוכיח מהדין של עירוב בבור שתשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש, ועל פי האמת שמיה תשמיש]. **אלא דוקא קאמינא לך**, [שלא רק שהראיה אינה נכונה, אלא מוכח שאכן תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש].

[חלק א' של הברייתא: דתנן, **אם היה רקק מים** [חול שמים צפין עליו, שלולית מים] ורשות הרבים מהלכת בו [שהרבים עוברים בשלולית זו], **הזורק לתוכה ארבע אמות, חייב**, כי השלולית נחשבת לרשות הרבים, והמעביר ד' אמות ברשות הרבים חייב.

וכמה הוא עומקו של **רקק מים**, ועדיין הוא נקרא רשות הרבים, שאפשר ללכת בו? אם הוא עמוק פחות מעשרה טפחים, ואזי אין המים שבו עמוקים עשרה טפחים.

[חלק ב' של הברייתא: ורקק מים שרשות הרבים מהלכת בו, הזורק לתוכו ארבע אמות חייב [כי השלולית נחשבת לרשות הרבים, והמעביר ד' אמות ברשות הרבים חייב].

[הטעם שמוזכר בברייתא ב' פעמים 'רקק': **בשלמא רקק, רקק, תרי זימני**, [והנה הטעם שהברייתא הזכירה פעמים את דינו של 'רקק' זה מובן ומבואר], **חד** [פעם אחת, לימדה הברייתא את דינו של רקק] **בימות החמה, וחד** [ופעם אחת, לימדה הברייתא את דינו של רקק] **בימות הגשמים**.

וצריכא [הברייתא צריכה להשמיע שהרקק נחשב רשות הרבים, שהוא מקום הילוך הרבים, גם בימות החמה וגם בימות הגשמים], **דאי אשמעינן** [שאם הברייתא היתה משמיעה שהרקק הוא רשות הרבים] **בימות החמה**, הייתי אומר שרק בימות החמה הוא רשות הרבים, מפני **דעבידי אינשי לקרווי נפשיהו** [שקורה שאנשים נכנסים לשלולית המים לקרר את עצמם], **אבל בימות הגשמים, אימא לא**.

ואי אשמעינן [ואם הברייתא היתה משמיעה רק שהרקק הוא רשות הרבים] **בימות הגשמים**, הייתי אומר שרק בימות הגשמים הוא רשות הרבים, כיון **שאגב דמטניף, מקרי ונחית** [כיון שאדם מתלכלך בימות הגשמים מהטיט וכדומה, ובלאו הכי הוא מלוכלך מהטיט, קורה שהוא יורד לשלולית, שלא איכפת לו להתלכלך יותר], **אבל בימות החמה לא. צריכא** [לכן הוצרכה הברייתא להשמיע לנו את הדין של רקק ב' פעמים, שבין בימות החמה ובין בימות הגשמים, הרי הוא בכלל רשות הרבים, שהרבים עוברים בו].

[אך מדוע מוזכר בברייתא ב' פעמים 'שרשות הרבים מהלכת'] **אלא הילוך תרי זימני למה לי**, מדוע בחלק השני של הברייתא מוזכר שוב 'רשות הרבים מהלכת בו', הרי כבר מהרישא אנו שומעים ענין זה שצריך שיהיה מקום הילוך לרבים, וכיון שהברייתא חוזרת שוב על הדין של רקק, היינו מבינים שמדובר באופן שהרבים הולכים בו.

אלא לאו שמע מינה: הילוך על ידי הדחק, שמיה הילוך, הברייתא חזרה ואמרה את הפרט הזה ש'רשות הרבים מהלכת בו', כדי ללמדנו שרק באופן זה, הרי הוא רשות הרבים, אבל **תשמיש על ידי הדחק, לא שמיה תשמיש**, ואם הרקק לא היה דרך שהרבים מהלכים בו, אלא רק היו הרבים משתמשים בו, לא היה נחשב זה לרשות לרבים.

שמע מינה.

גילגל חבילת קנים ברשות הרבים, בלא להרימם לגמרי מהקרקע – אין זו עקירה

אמר רב יהודה: האי זירזא דקני [חבילה של קנים ארוכים], שגלגל את החבילה הרבה אמות ברשות הרבים, אך לא הרים את חבילת הקנים לגמרי מהקרקע, אלא **רמא וזקפיה** [השליכה וזקפה], **רמא וזקפיה** [השליכה וזקפה],

לא מיחייב עד דעקר ליה [אינו חייב עד שיעקור את הקנים לגמרי מהקרקע, שכל שאין עוקר את החבילה לגמרי - אין זו 'עקירה'].

אמר מר: אדם עומד על האסקופה, נוטל מבעל הבית, ונותן לו. נוטל מעני, ונותן לו.

בירור: באיזה אסקופה מדובר

האי אסקופה מאי?

[אם תאמר שמדובר באיסקופה שהיא רשות הרבים]: **אילימא** [אם תאמר שמדובר על] **אסקופת רשות הרבים** [מפתן, מדריגה לפני הכניסה מרשות הרבים למבוי, (שאינה גבוהה שלשה מן הקרקע, ואין על גבה תקרה), שהיא רשות הרבים].

אם כן קשה על מה שאמרה הברייתא שהעומד על האיסקופה **נוטל מבעל הבית** שהוא ברשות היחיד. **הא מפיך** [והרי נמצא שהוא מוציא] **מרשות היחיד לרשות הרבים?**

[אם תאמר שמדובר באיסקופה שהיא רשות היחיד]: **ואלא** תאמר שמדובר על **אסקופת רשות היחיד** [כגון מדריגה שהיא גבוהה עשרה ורחבה ארבעה או מדריגה שיש על גבה תקרה].

אם כן קשה על מה שאמרה הברייתא שהעומד על האיסקופה **נוטל מן העני** שהוא ברשות הרבים. **הא קא מעייל** [הרי נמצא שהוא מכניס] **מרשות הרבים לרשות היחיד?**

[אם תאמר שמדובר באיסקופה שהיא כרמלית]: **אלא** מדובר על **אסקופת כרמלית** [כגון מדריגה רחבה ארבעה ואינה גבוהה עשרה].

אם כן קשה על מה שאמרה הברייתא שהעומד על האיסקופה **נוטל ונותן לכתחילה, סוף סוף איסורא מיהא איתא**, שהרי מדרבנן אסור להוציא מכרמלית.

[אלא מדובר באיסקופה שהיא מקום פטור]: **אלא** מדובר על **אסקופה מקום פטור בעלמא הוא, כגון: דלית ביה ארבע על ארבע** [שאינן במדריגה ד' על ד' טפחים, אלא היא רחבה קצת, וגבוהה שלשה, ועומדת סמוך לרשות היחיד ולרשות הרבים].

וכי הא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: **מקום שאין בו ארבעה על ארבעה טפחים, מותר לבני רשות היחיד, ולבני רשות הרבים לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו** [והכי נמי קתני לעיל ובלבד שלא יטול מן העני ויתן לבעל הבית].

אמר מר: ובלבד שלא יטול מבעל הבית, ונותן לעני. מעני, ונותן לבעל הבית. ואם נטל ונתן, שלשתן פטורין.

לימא תיהוי תיובתא דרבא, דאמר רבא: המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, אף על פי שהעבירו

